

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САЊАТИ

Haftalik gazeta 1956-yil 4-yanvardan chiqqan boshlagan

e-mail: info@uzas.uz

2016-yil 23-sentyabr № 39 (4386)

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САЊАТИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти вазифасини бажарувчи Шавкат Мирзиёев 22 сентябрь кунини Қозоғистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари Асқар Маминини қабул қилди.

Учрашувда Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбаевнинг жорий йил 12 сентябрь кунини Самарқанд шаҳрига ташрифи чоғида эришилган келишувларни амалга ошириш, ўзаро манфаатли савдо-иқтисодий алоқаларни янада кенгайтириш масалалари муҳокама қилинди.

Ўзаро товар айирбошлаш ҳажмини, биринчи навбатда, мамлакатларимизда янги бозорлар ташкил этиш ҳисобидан ошириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди.

Икки мамлакат экспертлари томонидан тайёрланган, рақобатбардош саноат маҳсулотлари сотадиган қўшма савдо уйлари ташкил этиш, савдо лойиҳаларини миллий банк-молия институтлари орқали қўллаб-қувватлаш, божхона хизматлари ҳамкорлигини фаоллаштириш, бизнес форумлар ўтказиш ва ўзаро ташрифларни амалга оширишга қаратилган қатор таклиф ва аниқ чора-

тадбирлар қўриб чиқилди ва маъқулланди.

Транспорт ва транзит ташиш соҳасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорликни изчил давом эттириш, жумладан, экспорт юкларини ташишда икки томонлама тариф преференциялари бериш ва янги қўшма лойиҳаларни амалга ошириш зарурлиги таъкидланди. Бу минтақавий транспорт йўлакларининг рақобатбардошлигини ошириш ва уларнинг юқори самарадорлигини таъминлаш имконини беради.

Асқар Мамин самимий қабул учун миннатдорлик изҳор этиб, Қозоғистон Республикаси мамлакатларимиз ўртасидаги кенг қўламли ва ўзаро манфаатли савдо-иқтисодий алоқаларни янада кенгайтиришга қаратилган ҳамкорликдаги чора-тадбирларни амалга оширишга тайёр эканини билдирди.

ЎЗА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО ШАҲРИДА БЎЛИБ ЎТГАН XV ЁЗГИ ПАРАЛИМПИЯ ЎЙИНИЛАРИДА ЮҚОРИ НАТИЖАЛАРГА ЭРИШГАН СПОРТЧИ ВА МУРАББИЙЛАРДАН БИР ГУРУҲНИНГ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Мустақиллик йилларида мамлакатимизда спорт соҳасини ривожлантириш борасида амалга оширилаётган кенг қўламли ишлар ва яратилган қўлай шарт-шароитлар натижасида спортчиларимиз томонидан улкан ютуқлар қўлга киритилганлиги, айниқса, Рио-де-Жанейро шаҳрида бўлиб ўтган XV ёзги Паралимпия ўйинларида Ўзбекистон терма жамоаси аъзолари жасорат ва матонат намунасини кўрсатиб, юксак натижаларга эришганлиги ва дунёнинг энг кучли давлатлари қаторидан муносиб ўрин эгаллаганлиги ҳамда Ватанимизнинг жаҳон миқёсидаги шон-шувратини юксалтиришга салмоқли ҳисса қўшганлиги, юртимизда спортни кенг оммалаштириш, ёш авлодни миллий гуруҳ ва ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ишларидаги катта хизматлари учун қўзғалғинлар фахрий унвонлар, ордон ва медаллар билан тақдирлансин:

«ЎЗБЕКИСТОН ИФТИХОРИ»

Амилова Фотимахон Раҳманбек кизи — Сузиш бўйича Ўзбекистон терма жамоаси аъзоси

Каюмова Нозимахон Номонжоновна — Енгил атлетика бўйича Ўзбекистон терма жамоаси аъзоси

Мусабеков Фирдавсбек Улугбек ўғли — Сузиш бўйича Ўзбекистон терма жамоаси аъзоси

Намозов Шерзод Насимович — Дзюдо бўйича Ўзбекистон терма жамоаси аъзоси

Нигматов Уткиржон Исмаилов ўғли — Дзюдо бўйича Ўзбекистон терма жамоаси аъзоси

Норбеков Хусниддин Киличбоевич — Енгил атлетика бўйича Ўзбекистон терма жамоаси аъзоси

Савченко Александр Владимирович — Енгил атлетика бўйича Ўзбекистон терма жамоаси аъзоси

Туленибаев Адилхан Ришатович — Дзюдо бўйича Ўзбекистон терма жамоаси аъзоси

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН СПОРТ УСТОЗИ»

Абдуллаев Нодирбек Баходиржонович — Сузиш бўйича Ўзбекистон терма жамоаси мураббийи

Абдухаликов Сардор Абдухаликович — Енгил атлетика бўйича Ўзбекистон терма жамоаси бош мураббийи

Амилов Раҳманбек Кабилджанович — Сузиш бўйича Ўзбекистон терма жамоаси мураббийи

Сайдов Расул Рузиевич — Дзюдо бўйича Ўзбекистон терма жамоаси мураббийи

Савченко Елена Юрьевна — Енгил атлетика бўйича Ўзбекистон терма жамоаси мураббийи

Тўраев Шухрат Жўраевич — Дзюдо бўйича Ўзбекистон терма жамоаси бош мураббийи

Халиков Илхом Нуриллаевич — Дзюдо бўйича Ўзбекистон терма жамоаси мураббийи

Шишков Игорь Геннадьевич — Енгил атлетика бўйича Ўзбекистон терма жамоаси мураббийи

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН СПОРТЧИ»

Алимова Ҳайитжон Абдулла кизи — Дзюдо бўйича Ўзбекистон терма жамоаси аъзоси

Бурханова Сафия Каимовна — Енгил атлетика бўйича Ўзбекистон терма жамоаси аъзоси

ОДИЛОВА МУСЛИМА УЛУГБЕК КИЗИ

— Сузиш бўйича Ўзбекистон терма жамоаси аъзоси

Паньков Кирилл Дмитриевич — Сузиш бўйича Ўзбекистон терма жамоаси аъзоси

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ЁШЛАР МУРАББИЙСИ»

Усманов Мираброр Зуфарович — Ўзбекистон Миллий олимпия қўмитаси президенти

«ДЎСТЛИК» ОРДЕНИ БИЛАН

Амилов Рустамжон — Сузиш бўйича Ўзбекистон терма жамоаси мураббийи

Ахматджанов Умид Махаматджанович — Ўзбекистон Паралимпия ассоциацияси раисининг ўринбосари

Бучинцев Олег Сергеевич — Дзюдо бўйича Ўзбекистон терма жамоаси мураббийи

Исроилов Шаакрам Халматович — Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия институтини ректори, Ўзбекистон терма жамоасининг комплекс илмий гуруҳ раҳбари

Лисовская Людмила Венидиктовна — Енгил атлетика бўйича Ўзбекистон терма жамоаси бош мураббийи

Нуруллоев Кахраман Олимович — Дзюдо бўйича Ўзбекистон терма жамоаси мураббийи

Паньков Дмитрий Владимирович — Сузиш бўйича Ўзбекистон терма жамоаси мураббийи

«ЖАСОРАТ» МЕДАЛИ БИЛАН

Абдирашидов Мансур Самат ўғли — Енгил атлетика бўйича Ўзбекистон терма жамоаси аъзоси

Бобоев Шухрат Шоназарович — Дзюдо бўйича Ўзбекистон терма жамоаси аъзоси

Бозоров Ахрор Ботирович — Пауэрлифтинг бўйича Ўзбекистон терма жамоаси аъзоси

Ибрагимов Сервер Юсуфович — Ўқ отиш бўйича Ўзбекистон терма жамоаси аъзоси

Нурметова Турсунпаша Бахрамовна — Дзюдо бўйича Ўзбекистон терма жамоаси аъзоси

Ўзбекистон Республикаси Президенти

вазифасини бажарувчи

Ш.МИРЗИЁЕВ

Тошкент шаҳри,
2016 йил 22 сентябрь

САМИМИЙ ҚУТЛОВ

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида Хитой Халқ Республикасининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Сунь Лизце билан учрашув бўлиб ўтди. Элчи Хитой Халқ Республикаси Раиси Си Цзиньпин Жаноби Олийларининг мамлакатимиз раҳбариятига йўллаган қутлов мактубини топширди.

Мактубда шундай дейилади:

Ўзбекистон Республикаси Президенти вазифасини бажарувчи Шавкат Мирзиёев Жаноби Олийлари Жаноби Олийлари!

Хитой ҳукумати ва халқи, шахсан ўз номидан Сизга Ўзбекистон Республикаси Президенти вазифасини бажариш юклатилганлиги муносабати билан Сизни самимий табриклашга руҳсат этгайсиз.

Хитой — Ўзбекистон муносабатларини бундан буён ҳам изчил ривожлантириш борасидаги қатъий саяҳатлар ва эзгу мақсадлар баён қилинган мактубингиз учун Сизга миннатдорлик билдираман. Мен Хитой ва Ўзбекистонни доимо яқин қўшни, яхши дўст ва ҳар томонлама ишончли стратегик шериклар, деб биламан. Сўнгги йилларда биргаликдаги саяҳатлар туфайли ўзаро ҳамкорлигимизнинг барча соҳалари жадал ривожланмоқда ва натижада қатор улкан ютуқларга эришилди.

Айни пайтда халқаро ва минтақавий вазият мураккаб

ва ўзгарувчан бўлиб, Хитой ва Ўзбекистон олдида умумий манфаатларимизни таъминлаш йўлида таҳдидлар кучайиб бормоқда. Хитой Ўзбекистон халқи танлаган йўлни ҳурмат қилади, мамлакатининг ўзига хос тараққиёт йўлини қатъий маъқуллайди. Ўзбекистоннинг халқаро ва минтақавий масалаларда янада мустақам ўрин эгаллашига интилишини қўллаб-қувватлайди.

Шу йилнинг июнь ойида Бухоро шаҳрига ташрифим давомида менга ҳамроҳлик қилганингизни яхши эслайман. Хитой — Ўзбекистон муносабатларини ривожлантиришга катта эътибор қаратаман ва Сиз билан яқин алоқаларни сақлаган ҳолда, давлат суверенитетини ҳимоя қилиш, хавфсизлиги ва тараққиётини таъминлаш, «Бир қутб, бир йўл»ни биргаликда барпо этиш асосида серқизли амалий ҳамкорликни мустақамлаш, шунингдек, Хитой — Ўзбекистон муносабатларини мамлакатларимиз ҳамда халқларимиз фаровонлиги йўлида ҳар томонлама стратегик шериклик даражасига қўтариш мақсадида Шанхай ҳамкорлик ташкилоти, Осиёда ҳамкорлик ва ишонч чоралари бўйича кенгаш ва бошқа халқаро ташкилотлар доирасида ўзаро мувофиқлик ва ҳамкорликни кучайтириш масаласида бир-биримизни қўллаб-қувватлашга доимо тайёрман.

Сизнинг давлатчилик фаолиятингизга улкан муваффақиятлар тилайман!

Си Цзиньпин,
Хитой Халқ Республикаси Раиси

БУЮК БУНЁДКОР

Шарқ халқлари қадим замонлардан доно йўлбошчини орзу қилиб келганлар. Бу орзу ҳар доим ҳам ушалавермаган. Даврлар ўтгач, Ислон Каримов Соҳибқирон Амир Темурнинг маънавий вориси сифатида тарих майдонига чикди. Ўзбекистонни расман мустақил давлат сифатида бутун дунёга эълон қилди.

Амир Темур буюк салтанат тузиб, жаҳоннинг деярли ярмини ўзининг тузуқлари асосида йўриғига юргизган бўлса, кейинчалик тарихнинг қора кунларида қарамлик чангалига тушиб қолган Ватанимизни Ислон Каримов мустақамлаш улумидан халос этди, халқимизнинг гуруҳ ва ифтихори, маънавий камолоти билан доимий шугулланди. Халқнинг қаддини ҳам, қадрини ҳам кўтарди. Озод Ўзбекистоннинг Асосий Қонуни — Конституциямизнинг асосий муаллифи бўлди.

Ислон ака ҳақиқатан буюк ибрат тимсоли эди. У киши яратган миллий истиқлол мафқураси келажакка чорловчи ўчмас маёқ бўлиб қолади.

Бизнинг мафқурамиз — миллий мафқура. Бирок, миллий мафқура кенг тушулган, у ҳар қандай даврга ҳам тўғри келиши мумкин. Ислон Каримов раҳбарлигида ишлаб чиқилган миллий мафқурамиз эса, айнан бизнинг даври-мизга хос бўлгани учун Миллий истиқлол мафқураси деб аталди.

“Ўзбекистон — келажак буюк давлат!” деган шiori ҳам Ислон ака таомилга киритди. Бу — абадий янграйдиган умрбоқий шiorдир!

Ислон аканинг теран тафаккур билан айтилган қўйма, халқона, қанотли фикрлари жуда кўп. Биргина “Янги уй қўрмай туриб, эскисини бузманг”, деган ўғитига ҳозир

Абадиёт

бутун дунё амал қилмоқда. У зот, “Тарихий хотирасиз келажак йўқ”, деди. Бизга улуг боболаримиз, халқимиз қадриятларига суяниб яшайдан сабоқ берди.

Ҳар бир суверен давлатнинг биринчи расмий белгиси, албатта, унинг тилидир. Ислон ака тилимизнинг давлат тили сифатидаги юксак мақоми мустақилликдан олдин эълон қилди. Бизнинг руҳоний дунёимиз бўлган диннинг асл ўрнини ҳам бағоят тўғри белгилаб берди.

Юртдошларга қарата, биз ҳам умумжаҳон даражасига чиқайлик, лекин ўз миллий қиёфамизни йўқотмайлик, деди. Ўзбек халқи ўз гурурини тиклади. Ислон аканинг ўзлари шу гурурининг юксак тимсоли бўлди.

Яратганга халқимизнинг қай бир фазилати ёқдию, тарихнинг гоят қалтис даврида шу улуг инсон бизга раҳнамолик қилди. Марказий Осиё дунё маърифати, диний таълимотига Имом Бухорий, Имом Термизий, Аҳмад Яссавий, Баҳоуддин Нақшбанд каби биринчи даражали буюк шахсларни етказиб берган. Уларнинг зиёратгоҳлари ҳарор бўлиб ётарди. Бу киши барча авлиё алломаларнинг ҳурматини жойига қўйиб, муаззам ёдгорликлар бино эттирди. Муборак қадамжоларни обод қилди.

Давоми иккинчи саҳифада.

УЛУҒ ЙЎЛ ДАВОМ ЭТАДИ

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида шоир ва ёзувчилар, адабиётшунослар ҳамда ёш ижодкорлар иштирокида йиғилиш бўлиб ўтди. Унда уюшманинг жорий йилдаги тўққиз ойлик фаолияти якунлари ва сўнгги чорак режалари маҳкама қилинди. Шунингдек, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенати қўшма мажлисида Ўзбекистон Республикаси Бош вазир Ш.М.Мирзиёевнинг дастурий маърузасини қўқур ўрганиш ҳамда ундан келиб чиқувчи вазифалар хусусида сўз борди.

Истиқлол туфайли барча соҳалардаги сингари, бадийи адабиётга, қалам аҳлига эътибор кўрсатиш жамият ҳаётининг устувор тамойиллари қаторидан ўрин олди. Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси, Халқ ёзувчиси Муҳаммад Али йиғилишнинг очар экан, 2016 йилнинг ўтган даврида уюшма томонидан амалга оширилган ишлар ва ижод аҳли учун яратилаётган шарт-шароитлар ҳамда улар фаолиятига бўлган юксак эътибор хусусида тўхталиб ўтди.

Ўзбекистон халқи истиқлол йилларида эришилган барча оламшумул ютуқлар ва натижаларни мамлакатимизнинг Биринчи Президенти номи ва фаолияти билан узвий боғлиқ деб билади. Буюк давлат ва сиёсат арбоби, Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислон Абдуғаниевич Каримовнинг порлоқ хотираси ҳамиша қалбимизда. Юртни юрт қилгунча, Ватан озодлиги, юрт тинчлиги, фаровонлиги, эл бахти учун жонини фидо қилган улуг йўлбошчини ҳар қанча хотирласак ҳам кам.

Президентимизнинг “Юксак маънавият — енгилмас куч” китоби, “Адабиётга эътибор” рисоласида миллимиз маънавиятини янада бойитиш юзасидан бетимсол ва қимматли фикрлари фаолиятимизда биз учун дастуриламал бўлиб хизмат қилмоқда. Ўтилган йўлга

бир назар ташласак, йиғирма беш йил мобайнида Республикаимизда мустақилликини мустақамлаш, мамлакатни ривожлантириш мақсадида барча соҳаларда кенг қўламли ислохотлар амалга оширилганининг гувоҳи бўламиз. Бу машаққатли йўлда турли катта-кичик довлар охиб ўтиди, улугвор ютуқлар қўлга киритилди. Юртбошимизнинг фидойилиги сабаб, буюк тарихимиз ва азалий қадриятларимиз тикланди, Ватанимиз шаъни ва обрўсини улуглайдиган жасоратда тенги йўқ, матонатли фарзандларимиз дунё спорт майдонларидаги курашларда голиб бўлиб,

кан бунёдкорлик ишлари, юртдошларимизнинг турмуш тарзи, ободлик, фаровонлик йўлидаги интилишлари билан яқиндан танишиб, публицистик мақолаларида акс эттирилди.

Буюк мутафаккир Алишер Навоий таваллудининг 575 йиллиги мамлакатимизда кенг нишонланди. Юбилей муносабати билан Навоий асарларини жаҳоннинг ўн тўртта тилига таржима қилишга киришилди. Хусусан, улуг шоирнинг рус тилидаги “Сокровища мысли” номли ғазаллари тўплами нашрдан чикди. Ўзбек шоирларининг улуг алломага бағишланган асарларидан иборат “Ҳазрат Навоийга эҳтиром” китоби, Ойбекнинг “Навоий” романининг инглиз тилидаги таржимаси нашрдан чиқиб арафасида.

Давоми иккинчи саҳифада.

БУЮК БУНЁДКОР

Бошланиши биринчи саҳифада.

Бир вақтлар, Шўро давлати таркибида бўлганимизда муаллифлик ҳуқуқи бўйича халқроқ анжуманларда қатнашимизга тўғри келган. Африкадаги, бизнинг каттароқ қишлоғимизга тенг келадиган айрим давлатчалар Америка билан теппа-тенг овоз берарди. Биз эса, гўёки ҳеч ким эмасдик, шўроларнинг умумий қозонида қайнардик, холос. Ўзбекистон мустақил бўлгандан кейин хорижга бирор халқроқ машваратга борадиган бўлсак, ўз элчихонамиз вакиллари кутиб оладиган бўлди. Ўзбекистон элчихонаси меннинг ўз уйимдир. Буни бошдан ўтказган бўлади.

Ислом акада башоратгўйлик — манتيқий равишда келажакни кўра билиш қобилияти бор эди. Бу мистика эмас, илмий иқтидор. У киши, бир иш қилсанг, вазиятдан қандай чиқиш йўлини ҳам ўйлаб қўйган, дердилар.

Парвардигор бу зотга ҳамма соҳада буюқ қобилият ато этган эди ва бу ҳол ҳар қадамда сезиларди. Мустақил юртимиздаги барча бунёдкорлик ишлари, улуг боболаримизга қўйилган ёдгорликларнинг ҳаммаси Ислом аканинг ижод маҳсули, десак, хато

бўлмайдди. Масалан, Қарши шаҳридаги "Эл-юрт таянчи" монументи Юртбошимизнинг ғояси асосида бадий қиёфа касб этган.

Президентимиз шаҳарнинг марказий майдонида ушбу бадий обиданинг очилишида сўзлаган нутқида ёдгорликнинг маъно-моҳиятини ниҳоятда теран ифодалаб берганди:

"Қанча-қанча синов ва бўронларни бошидан кечириб, ўз она заминини не-не босқинчи, ёвуз кучлардан, ҳар қандай бало-қазолардан кўз қорачигидай асраб-авайлаб келган, ўз зурриёди ва наслнасабини ақл-заковат, мардлик ва матонат соҳиби этиб тарбиялаган, улар орасидан дунёни ҳайратга солган олиму уламолар ва саркардаларни вояга етказган, шу эл-юртнинг мана шундай мунаввар кунларга етиб келишида бекиёс куч-қувват ва мадад берган ким? Бунга жавоб битта — минг йиллар олдин мана шу мўътабар заминда илдири отиб, Оллоҳнинг марҳамати ва неъматини, ўзининг оғир ва машаққатли меҳнати билан шу юртин обод этган, ҳаётни тебратган — бу инсон ва шу инсонни тарбиялаган оила ва халқлар... Ушбу ҳайкал пойидаги тегирмон тоши ба-

мисоли ҳаёт гардиши каби шиддат билан айланиб, замон, давр тинимсиз ўзгариб боришини аңлатиб турибди. Тегирмон тоши узра эса бир-бирини асраб-авайлаб, бир-бирига елкадош бўлиб, ўз она заминидида мустаҳкам турган, диёрини бутун дунёга танитган, ҳар қандай мушкул вазиятда ҳам ўзига ишониб яшаётган, халқимизнинг таянчи ва суянчи бўлган меҳнаткаш оила тасвири мужассамлашган".

Самарқанддаги таъзия маросимида иштирок этган хориж давлатлари ва ҳукуматларининг барча раҳбарлари эътироф этганидек, Ислом ака жаҳоний кўламда фикрлайдиган ўткир сийсатчи, узокни кўра олган улуг мутафаккир инсон эди. Дарҳақиқат, бу зот халққа ва давлатга, миллатга хизмат қилишнинг бетимсол намунасини намоён этди. Халқни ва мамлакатни оғир асоратлардан олиб чиқди.

Эътироф этилганидек, Ислом ака ҳар доим "Биздан озод ва обод Ватан қолсин!", дер эдилар. Улуг Ёйлубошимиз ўздан шундай озод ва обод Ватан қолдирди.

Мен салкам йигирма йил аввал ёзган бир шеъримда:

Бугун шариф шаҳарга қадам қўйган ҳар бир меҳмон унинг янги манзараларидан бекиёс ҳикматлар уқиши табиий. Аввало, темир йўл вокзалининг ўзидаяк улугворлик нафаси фуғуриб тургандек. Юқори тезликда ҳаракатланувчи "Афросиёб" электр поезди Бухорога қатнай бошлаши муносабати билан бу манзилдаги шохбекат бутунлай қайта қурилиб, йўловчилар, болали аёллар учун жаҳон андозалари даражасида қулайлик яратилган. Вокзалдаги майдон ҳам бог-меъморийлиги услубида обод қилинган. Фавворалар, гулгулзор хиббонлар унга ажойиб кўрк бағишлаган.

Тарихий шаҳар билан сирлашгани, ошно тутигани келатган сайёҳларнинг қадами узила-майди. Лекин сайёҳлардан ҳам кўра зиёратчилар кўп. Бухоронинг етти пирлари мангу кўним топан манзиллар эрта тонгданок гавжум. Айниқса, ҳазрат Баҳроуддин Нақшбанд бобомиз, у улуг зотининг пирлари — қўтби авлий Мир Саййид Қуллол ва волидаи муҳтарамалари Орифа онанинг турбатлари зиёратига ошқинанлар қиёфасида таважжуў эхтиромни кўриб, кўнгилнинг осойиш топади. Барчанинг лафзида "Дил ба ёру, даст ба кор" ўғитини эшитгандай бўласиз.

Бобарокот бобомиз салкам етти аср бурун айтиб кетган бетимсол ўғитлар истиқлол замонида келиб, ҳаётини қудратини нечоғли намоён этаётганига иймон келтирасиз. Бир вақтлар ҳазрат бобомиз истиқлолга яширинча, қўрқа-писа ҳароба ҳолдаги қишлоқларнинг ўйди-чўқур қўчаларидан келиб-кетардик. Ёдгорлик мажмуасининг ўзи ҳам "мададага муҳтож" аҳволда эди. Эндиликда темир йўл вокзалга уюшмаси тизимида кўп йиллар давомидидаги фаолияти, намунали хулқи ва беминнат хизматлари учун тўққиз ой мобайнида уч нафар адиб ва ҳодимларга "Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси Фахрий ёрлиғи" топширилди.

Уюшманинг тўққиз ойлик фаолияти давомида турли байрамлар муносабати билан ҳамда адабиётимиз ривожига муносиб ҳисса қўшиб келатган ва саломатлиги, шунингдек, оилавий аҳволига кўра амалий рағбатда эҳтиёжи бўлган 103 нафар уюшма аъзосига моддий ёрдам пуллари ажратилди. Ўзбек адабиёти ва санъати ривож йўлида хизмат қилиб, катта маънавий мерос қолдирган 26 нафар марҳум адибларнинг оилаларига ҳам шундай эътибор кўрсатилди.

Мажлисда Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасига янги қабул қилинган Лайло Шарипова, Ойдин Темирова, Бехзод Фазлиддин, Дилором Исмоилова, Ривож Ўтарбоевларга аъзолик гувоҳномаси топширилди.

Йиғилишда, шунингдек, адиб ва драматург Абдуқоҳор Иброҳимов, адабиётшунос олим, академик Бахтиёр Назаров, Қорақалпоғистон халқ ёзувчиси Шарап Уснатдинов, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Худойберди Тўхтабоев, Халқ шоирлари Тўлан Низоим, Маҳмуд Тоир, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ҳодими Шарифа Салимовна сўзга чиқиб, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенати қўшма мажлисида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирини Ш.М.Мирзиёевнинг кенг қамровли маърузасини чуқур ўрганиш ҳамда ундан келиб чиқадиган вазифалар ҳусусида фикр-мулоҳазаларини билдирдилар. Хусусан, дастурий нутқда эртанги кўнга бўлган юксак ва қатъий ишонч, Буюк Ёйлубошимиз бечинала берган порлоқ йўлдан оғимши боришимиз, она Ватанимиз равнақи ва келажак учун ҳар биримиз масъул ва бурчли эканлигимиз, тинчликпарварлик ва халқпарварлик йўлидаги интилиш ва мақсадларимизнинг собиқлиги ахилт ўз ифодасини топанлиги бутун халқимиз кўнгилли кўтарганлиги алоҳида эътироф этилди.

Ёзувчилар уюшмасида анжуман иштирокчиларига ўзига хос ижодий тўхфалар топшириш яхши анъаналарга айланган. Бу гал ҳам мазкур хайрли одатга кўра, йиғилишга ташриф бурюган ҳар бир меҳмонга "Адолат йўли" ва "Минг бир ибратли ҳаёт" номли янги китоблар тақдим этилди. Ҳисобот йиғилишида уюшманинг тўққиз ойлик фаолияти қоникларга, деб баҳоланди. Шунингдек, ёзувчиларимизнинг бу йилги ижодий фаолияти муҳокама қилиниб, энг яхши асарлари ҳусусидаги фикрлар тингланди.

Бахтиёр ХАЙДАРОВ

Афсус, жаҳон аро денгизимиз йўқ... Гоҳо ўқинч билан янграб сўзингиз. Лекин, Ислом ака, меннинг кўнглим тўқ: Ўзбекистон учун денгиз ўзингиз! деган эдим. Ҳозир ҳам шу гапимни такрорлайман.

Ислом Каримов бозор иқтисодиётига ўтишининг "ўзбек модели"ни яратган тенгсиз ислохотчи эди. Амир Темур бобомизнинг она Ватанига қайтишида жилловбардорлик қилиб, пойтахтнинг қоқ марказида маҳобатли ҳайкал қўйган, бунёдкорлик соҳасидаги ишларига ворислик қилиб, ўз салоҳиятини жаҳон миқёсида намоён этган беназир меъмор ҳам эди. Энг муҳими, бугун бизнинг ҳеч кимдан кам эмаслигимиз тўлатўқис аён бўлди.

Ислом ака улуг инсонпарвар шахс эди. Хатто шўролар замонида, Қашқадарёда вилоят раҳбари бўлиб турганларида, "пахта иши" бўйича ноҳақ қамалганларни жасорат билан ҳимоя қилди, уларнинг оилаларига ҳар тарафлама ёрдам кўрсатди. Бунга мен ўзим гувоҳман.

Биринчи Президентимизнинг энг олий мақсади — мамлакатимизни тараққий этган давлатлар қаторига кўтариш эди. Мен ҳам қадим юртим Ўзбекистоннинг бугунги жамолини кўриб, беҳад қувонаман. Уни ёмон кўзалардан асрагин, деб Парвардигорга илтижолар қиламан. Ўтган 25 йил мобайнида юз берган тарихий ўзгаришлар,

тарихий тараққиёт, бунёдкорликлар фикримга яққол далил бўла олади. Маънавиятсиз ҳаёт — юлдузсиз тундир. Ислом Каримов маънавиятни "енгилмас куч" деб атади. Биз бугун маънавий юксалишнинг олтин зиналарига қадам қўй бошладик.

Ислом ака биз айтиб улгурган ва улгурмаган барча фазилатлари, рўёбга чиқарган улуг ишлари, тарихнинг ғоят қисқа даврида кўрсатган юксак жасорати билан келгуси авлодларимизга ҳамма буюқ ибрат тимсоли бўлиб қолади, иншооллоҳ.

МАНГУЛИК

Ўзбекистон Республикасининг
Биринчи Президенти Ислом Каримов хотирасига

Бир хабар тарқалди,
Ярим тун эди,
Гўё ғам селига ботдим, йўқолдим.
Кимдир Ёйлубошимдан айрилдик деди,
Мен-чи, азиз дўстдан айрилиб қолдим.

Кимнинг ҳаёлига келмишдир ахир,
Бирдан қулаб тушса буюк бир чинор.
Алам бўғимизда аччиқ ва тахир,
Бу ғамнинг на чеки — чегараси бор.

Кетди ногаҳонда айтмай бирор сўз,
Ҳижрон оловига барчани ташлаб.
Ўзбек осмонида сўнди чўнг юлдуз,
Каттаю кичикнинг кўзини ёшлаб.

Биз — ноқис бандалар, ўйламай гоҳо,
Бошимиз силаган қўлни тишладик.
Юз йиллаб тескари айланди дунё,
Ўз эмас, ўзгалар учун ишладик.

Биз — ожиз бандалар, аңламай туриб,
Бировнинг забонин санадик афзал.

Шу юрт даҳоларин билиб ва кўриб,
Бегона зотларга ясадик ҳайкал.

Босқин тепамизда турар эди зил,
Уни таг-губидан бузмоқ шарт эди.
Асрий вайронанинг ўрнида дадил,
Озод бир мамлакат тузмоқ шарт эди.

Фоний бу дунёнинг баланд-пастига
Теран назар ташлаб ўтди бу Инсон.
Миллат қадри дея яшаб, аслида
Халқининг дардига бўлолди дармон.

Бутун жудолик бор гар қалбимизда,
Лекин гурур яшар ҳавас қилгулик.
Абадиёт ўсди кўз олдимида,
Шундоқ ёнимиздан ўтди Мангулик.

Абдулла ОРИПОВ,
Ўзбекистон Қаҳрамони,
Халқ шоири

УЛУҒ ЙЎЛ ДАВОМ ЭТАДИ

Бошланиши биринчи саҳифада.

Уюшма аъзолари Германиянинг Берлин шаҳрида Алишер Навоий таваллудининг 575 йиллигига бағишланган халқроқ илмий конференцияда иштирок этишди. Берлин давлат кутубхонасига Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси совғаси сифатида Алишер Навоийнинг 10 жилдлик асарлари мажмуаси топширилди.

Мамлакатимиз мустақиллигининг 25 йиллигига бағишланган "Минг бир ибратли ҳаёт" китоби нашр этилди. Истеъдодли ёш ижодкорларнинг асарлари жамланган "Биз — истиқлол фарзандларимиз" деб номланган ёшлар баёзи нашрдан чиқди ва тақдироти бўлиб ўтди. Унда 66 нафар иқтидорли ёш шоирларнинг асарлари жамланган.

Юртимизнинг барча худудларида яшаб, ижод қилаётган ёш истеъдодларини кашф этиш ва уларга ҳар томонлама ғамхўрлик кўрсатиш — уюшманинг доимий эътибориди ва вазифа саналади. Хусусан, шу кўнга қадар 53 нафар ёш ижодкорнинг биринчи китоблари "Ижод" жамоат фонди ҳимоялигида нашр этилди. Жумладан, бу йил ҳам "Биринчи китобим" лойиҳасида 11 нафар истеъдодли ёш ижодкорларнинг илк китоблари 20 минг нусхадан нашр этилди. Шунингдек, "Баҳор булбулларининг ҳақ-наҳи" ёш таржимонлар баёзи ҳам шунча нусхада нашрдан чиқди. Бу китоб мамлакатимизда нашр этилган ёш таржимонларнинг илк баёзи эканлиги билан қимматлидир.

Бу китобда 15 нафар ёш таржимонларимизнинг ўнча хорижий тилдан ўзбек тилига қилган таржималари ўрин олган. Ёшлар билан ишлаш бўлими қошида "Ёшлик" ижодкор ёшлар клуби тузилди. "Онажоним шеъринг" тўғраги мунтазам фаолият олиб бормоқда. Ёш ижодкорларнинг "Сени яхши кўрамыз, Ўзбекистон" бадий-публицистик мақолалар тўплами нашрга тайёрланди. Шу ўринда ижодкор ёшларимиз учун катта ғамхўрлик ва уларнинг интилишлари учун яхши омилга айланган "Биринчи китобим" лойиҳаси хусусида кенгроқ тўхталishi жоиз. Юқорида айтилганидек, ҳорий йилда 11 нафар истеъдодли ёш ижодкорларнинг илк китоблари катта адабларда нашр этилиб, мамлакатимиздаги барча таълим муассасаларига бепул тарқатилди. Энди уларнинг тақдирини нима бўляпти? Иккинчи китоблар ёзиляптими? Адабий жараён майдонида борми бу ёшлар, шу масалага ҳам қизиқшимиз, керак бўлса, ёшларни мунтазам тарбиялашимиз керак. Масалан, "Биринчи китобим" лойиҳасида Сирдарё вилаетидан бирорта ёш ижодкорнинг китоби халқгача чиққани йўқ. Бунинг учун ким айбдор? Нима, Сирдарёда иқтидорли ёшлар йўқми? Бор. Фақат уларни топишимиз керак.

Юртдошларимиз, айниқса ёш авлодчи мамлакатимизда адабиёт соҳасида амалга оширилаётган ислохотлар ҳамда ўзбек ёзувчиларининг ҳаёти ва ижодида кенгроқ хабардор қилиш имконини яратиш мақсадида "Ўзбек адаблари" китоби нашрга топширилди. Абдулла Қодирийнинг "Ўтган кунлар" романи тожик тилида нашр этилди. Ёшларнинг истиқлол ҳақидаги тушунчалари ва маънавий оламини бойитиш мақсадида "Болалар адабиёти антологияси"нинг икки томлиги нашрга топшириш арасида. Ўтган асрнинг 80-йилларидаги машъум "Пахта иши" бўйича ноҳақ жабрланганлар ҳақидаги "Адолат йўли" номли бадий-публицистик мақолалар китоби нашрдан чиқди. Истиқлол йилларида мамлакатимизда амалга оширилаётган оламшумул ўзгаришлар, халқимизнинг онги ва тафаккурида ўз бераётган янгиланишлар, тинчлик ва фаровонлиқни мадҳ этувчи "Кўзим қарогисан, Ватан" номли бадий-публицистик асарлар тўпламлари нашрга тайёрланди. "Соғлом она ва бола йили" муносабати билан "Ўзбек фақат онам дейди,

муаззам меъморий мажмуалар, "Боқий Бухоро" ёдгорлиги, театр биноси, меҳмонхоналар, спорт иншоотлари, истироҳат ёғлари, кўркам хиббонлар, мусикий фавворалар барпо этилди, кўчалар кенг проспектларга айланди, меъморий мўъжизалар янгидан сайқал топди. Бундай бунёдкорлик ишлари Бухоронинг барча манзилларида давом эттирилмоқда. Ҳазрати Имом Абу Хафси Кабир мажмуасида янгидан барпо этилган ёдгорлик ва масжид, Чорбақр мажмуасида қуриляётган қадимий услубдаги меъморий бино, янги йўллар ва шаҳарсозлик ансамбллари, сайёҳлик инфратузилмалари, кўркам турар жой мавзелари, қишлоқ қурилиши иншоотлари турли даврларда Фохира (фахрли) шаҳар ва "Мадина ат-тужжор" каби номлар билан сийланган азим Бухоронинг бетакрор чиройига чирой қўшмоқда.

БУХОРОНИНГ ФАЗЛУ КАМОЛИ

Маданият ва спорт ишлари вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим, Халқ таълими вазирликлари, Ёзувчилар уюшмаси, Маънавият тарғибот маркази, "Ўзбекино" миллий агентлиги, "Ўзбекнаво" эстрада бйрлашмаси, "Ўзбектеатр" ижодий ишлаб чиқариш бйрлашмаси ҳамда Ёшлар маданият ва санъат маркази ҳамкорлигида ташкил этилган тарғибот тадбирлари вилаетнинг Олот, Қорақўл ва Жондор туманларидан бошла-ниб, барча туманлар ва Бухоро шаҳридаги таълим муассасаларида да-вом этади. Ҳар бир таълим муассасасида "Кеча ва бугун" мавзуида ташкил этилган тендлардаги сурат ва изоҳлар орқали мактаб ва коллежларнинг аввалги ва ҳозирги қиёфаси, моддий-техник базаси билан ба-тафсил танишиш мумкин. Тадбирларга сафарбар этилган шоир ва адиблар, олимлар, театр, кино ва эстрада санъати вакиллари, "Қамолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати фаоллари ишти-роқда бўлиб ўтган учрашувларда чорак аср мобайнида мамлакатимиз асрларга татигулик мил-лий тараққиёт йўлини босиб ўтганига эътибор қаратилди. Мустақил давлатчилигини мустаҳкам-лаш, жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрин эгал-лаш борасида амалга оширилган ислохотларнинг самаралари аниқ мисоллар орқали ифода этиб берилди. Мактаб ва коллежларнинг ўқувчи ёш-лари даврасидаги мулоқотларда истиқлол нака-дар улуг бахт ва бебаҳо неъмат эканлиги бош мавзуига айланди. Биринчи Президентимиз раҳ-намолигида миллий кадриятларимиз, маданий ме-росимиз асрлар ғуборидан покланиб, халқи-мизнинг бебаҳо маънавий мулкига айлангани, касб ва ҳунар эгаллаш, ватанпарварлик, ўзаро меҳр-оқибат, юртга садоқат туйғулари озод Ва-тан ёшларининг энг ғузал фазилатлари сифати-да кадр топаётгани қайта-қайта тилга олинди. Дўсту нодўстларнинг фарқига бориш, хушёрлик, турли диний-экстремистик оқимларга кўр-кўро-на эргашиб кетишдан сакланиш, фарзандларнинг ўз ота-онаси ва Ватан олдидаги бурчлари дил-дан айтилган оҳорли сўзлар, ўқилган шеърлар, ижро этилган қуй-қўшиқ ва саҳна кўринишлари-да ўз ифодасини топди.

Ўзбекистонда Кадрлар тайёрлаш миллий дастури, "Таълим тўғрисида"ги қонун ҳамда Мактаб таълимини ривожлантириш ва бошқа умуммил-лий дастурларни амалга ошириш жараёнида мам-лакатимизда ўн икки йиллик мажбурий ва бепул, умумий ва ўрта махсус таълим тизимига асос со-лингани, жамиятимиз ҳаётини бутунлай ўзгарти-рган мазкур чора-тадбирлар шарофати билан за-монавий янги авлод кадрларини тарбиялаш учун

мустаҳкам пойдевор яратилгани, бу ҳол жаҳон майдонида Ўзбекистоннинг рақобатбардорлиги-ни таъминлашининг ишончли замини бўлиб хиз-мат қилаётгани, қанчадан-қанча спорт иншоотла-ри ва замонавий лабораториялар билан таъмин-ланган янги лойиҳадаги мактаб ва коллежлар бар-по этилиб, уларда юртимиз фарзандлари тахсил олаётгани, касб-ҳунар эгаллаётгани тарғибот тад-бирларида алоҳида тилга олинди.

Буюк бобокалонимиз Мирзо Улуғбек Бухоро-нинг Чорсу майдонида қурдирган мадраса дар-возасига ўйиб ёздирган "Илм оллоққа интилиш ҳар бир муслим ва муслима учун қарзу фарзидир" деган ҳикматли сўзлар ҳам темирйи боболари-миз даврида илм ва маърифатга бўлган юксак эътибор истиқлол замонида теран моҳият касб этиб, янги мазмун билан бойиганини бот-бот ёдга солади. Ҳа, халқимиз тарихида таълим, илм-фан ҳар доим устувор аҳамиятга молик ижтимо-ий ҳодиса сифатида кадр топиб келган. Бу ўрин-да буюк шоир Алишер Навоий ҳазратларининг "Илмининг юксак чўққиларини забт этган кишига ким ворис бўлса, унга фарзанд қабибдур. Бас, оз-гина ўрганганига қаноат қилмасдан, уларнинг барчасини ўзлаштириб олганига нима етсин", де-ган ҳикматларини эслаш киёф.

Фарзандларимиз биздан кўра кучли, билимли, доно ва албат-та бахтли бўлиб яшаши шарт, дея сабоқ берган мамлақати-мизнинг Буюк Ёйлубошимиз Ис-лом Каримов раҳнамолигида таълим соҳасида амалга оши-рилган бекиёс ишлар улуг бо-

боларимизнинг пок орзу-ниятлари рўёбга чиқ-қанининг амалий исботи бўлиб турибди.

Бухоро шаҳридаги инглиз ва немис тилига ихтисослашган 4-мактабда ана шундай ёшлар-ни кўриб, бениҳоя қувондик. Мактаб директо-ри Замира Ражабованинг айтишича, мактаб жа-моаси Германиянинг Бонн шаҳридаги Эмзле Хермен мактаби билан мунтазам ҳамкорлик қилиб келатган экан. Таълим муассасалари-нинг "Табиий ресурслардан оқилона фойдала-ниш" лойиҳаси доирасидаги халқроқ ҳамкор-лиги устма-уст икки йилдан тўрт йилга қадар давом этгани, эллик нафарга яқин ўқувчи ва ўндан ортик муаллимлар Эмзле Хермен макта-бида малака ошириб қайтгани, айни чоғда, гер-маниялик мутахассислар Бухородаги 4-мактаб томига электр қуввати ҳосил қилувчи қуёш ба-тареялари ўрнатиб беришгани мазкур ҳамкор-лиқнинг шарофатидир. Ҳозир таълим даргоҳи "XXI аср мактаби" лойиҳаси доирасида Юго-славия, Венгрия таълим муассасалари, шунин-гдек, Тошкентдаги Германия элчихонаси ҳузу-рида фаолият олиб бораётган Гёте институти билан таълим соҳасида алоқа ўрнатиб, кўплаб халқроқ анжуманларда иштирок этаётир. Мак-табда "Экоклуб" фаолият олиб боради. Унга не-мис тилида бемаол сўзлаша оладиган иқти-дорли ўқувчилар танлов асосида қабул қили-наркан. Мактабнинг немис тилида томоша кўрсатадиган кўғирчоқ театрида ака-ука Гримм асарлари саҳналаштирилди.

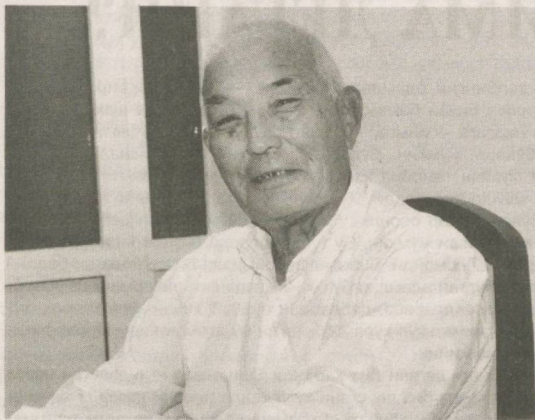
Илк ўрта асрларда қадим Бухоро марказидан оқиб ўтган Зарафшон дарёсининг бир irmoғи "Руди зар" ("Олтин irmoқ") деб аталган экан. Қадимшуносларнинг гувоҳлик беришича, олтин irmoқнинг ҳар икки қирғоғи бўйлаб бир қанча қиш-лоқлар мавжуд бўлиб, кейинчалик улар Бухоронинг энг қадимий шаҳар ўзагини ташкил этган. Иқлим ўзгаришлари босим irmoқ қуриган эса-да, бугун шу жойдаги янги ўзандан Зарафшон ва Амударё сувлари бир-бирига қўшилиб, ўйноқлаб оқиб ётиб-ди. Унинг икки ёни гулзор қўча ва янги меъморий услубдаги шаҳарсозлик ансамбллари билан обод қилинган.

Қадим Бухоронинг янги таълим даргоҳлари, мак-таблар ва коллежларда ўтказилган тадбирлардан ана шу обод мавзелар бўйлаб қайтарганимиз, эли-миз фарзандлари, буюк келажакимиз ворислари би-лан учрашувларда янграган шеърлар, дил иззорла-ри, ватан туйғусини ардоқлаган қуй-қўшиқлар авж пардаларда мавжланаётгандек эди.

Мурод АБДУЛЛАЕВ,
"Ўзбекистон адабиёти ва санъати"
газетаси мубири

Барот ИСРОИЛ

УМР ХУКМАТЛАРИ

ШАРАФ

Элу миллат, Ватанга хизмат қилиш шарафдир,
Юртдан айро тушганинг турмуш тарзи харобдир.
Халқинг учун яшашнинг ўзи катта мукофот,
Бундан ортқ мартаба барчаси бир саробдир.

АЙЁМ

Ёшлигим баҳордек ўтди бекиёс,
Умрининг гуллаган пайти эрур ёз.
Кузида етилиб тўлишди жисмим,
Қиши ҳам бошланди, сокин, қандай соз.

ҚУРУҚ МАНЗИРАТ

Қуруқ манзиратнинг таомин тотма,
Бўлар бўлмас ишга обрўинг сотма.
Қаноат, иймонинг бўлсин мустақкам,
Бебаҳо қўзларинг ҳавога отма.

ТУРМУШ

Турмушда кўп ишлар бўлиб ўтади,
Бундан сабоқ олган шахсиз ютади.
Унга безътибор, бефаросатлар,
Қандай келган бўлса, шундай кетади.

ҚАРИНДОШЛИК

Қариндошлик риштасин сақла, узмагил,
Элу элат удумини зинҳор бузмагил.
Бир кун яккаланиб, надомат чекиб,
Хазон апроғидай ҳар ён тўзмагил.

ТАБИАТ

Табиат ҳеч қачон хато қилмайди,
Бесабаб қаддинги дудо қилмайди.
Кимки табиатни менсмай қўйса,
Унга яхшиликни ато қилмайди.

ҚЎРҚДИМ

Ғийбатдан, манманликдан ўзни тислдим,
Донишманд аҳлидан дилга зиё олдим.
Эзгуликка интилиб яшаб бир умр,
Ёмонлик қилишдан қўрқдим, уёлдим.

КУНЛАР ЎТАВЕРАДИ

Самарали ва бесамар вақтинг кетаверади,
Гоҳ бедор, гоҳ уйқуда, тонглар отаверади.
Қуёш чиқар, шомда ботар, мангу тақроқланади,
Хоҳласанг ҳам хоҳдамасанг умринг ўтаверади.

ОЛОЛМАДИМ

Кўп нарсаларни билдим, кўпини билолмадим,
Кўп хизматларни қилдим, кўпини қилолмадим.
Умрининг чархпалаги айланиб турар мудом,
Ҳаётдан кўп ўғит олдим, кўпини ололмадим.

БИРОВГА

Бировга тилама ёмонлик,
Ўзинга тилагил омонлик.
Бир умр виждонинг қийналмас,
Ранг-рўйинг кўрмагай сомонлик.

Б.ИСРОИЛ 1938 йилда туғилган. Низомий номидаги педагогика университетининг ўзбек тили ва адабиёти факультетида таъсил олган. “Бойчечак”, “Най навоси”, “Оқ булут”, “Настарин” каби ўндан ортқ китоблари чоп этилган.

Биз ҳикоя қилмоқчи бўлган бу воқеа узоқ келажақда содир бўлган. Ие, келажақда бўлса, ҳали содир бўлмабди-да, деб сўрасиз. Йўқ, биз чиндан ҳам келажақда бўлиб ўтган воқеалар ҳақида ҳикоя қилмоқчимиз. Негаки кўпчилик илмий-фантастик асарларда келажақдаги воқеалар худди ўтмишда содир бўлиб ўтгандек тасвирланаверади.

Шундай қилиб, 2279 йилнинг эрта баҳор кунларидан бирида Ердан Қора Кит буржига «Камалак» космик кема-си йўл олди. Кема экипажи бор-йўғи икки киши — у пайтда

ҳали дунёда келмаган ҳикоямиз қахрамони жажжи Шахнозанинг отаси ва онасидан иборат ва уларнинг ҳар иккови энди ўттиз ёшга қадам қўйишганди. Улар кўзаларга манзил олиш, бинобарин сафар ҳам узоққа чўзилиши мўлжалланган. Бу даврда фазогирлар йўлда фарзандлар кўришлари, уларни ўқитиб тарбия қилишлари ва кейинчалик кемани бошқариш-ни уларга топширишлари лозим эди.

Ҳали кўёш системасидан чиқмай туриб, фазогирлар фарзанд кўришди. Қизчага Шахноза деб исм қўйишди. Бутун болалик ва ёшлиги фазода ўтиши аниқ бўлган бу қизалоқ жуда тез ўса бошлади. У ярим ёшдаёқ юришни, бир ёшда бемалол гаплашишни ўрганди. Икки ёшда эса, ҳатто майда-чўйда ишларда ота-онасига ёрдам берадиган ҳам бўлди.

Бирга ўйнайдиган ўртоқлари бўлмаса ҳам, у зерикмасди. Эрталаб туриб дадаси ва онаси билан бирга бадантарбия қилар, нонуштадан сўнг залга қўйилган зангори аквариумдаги тила рангли балиқларни қотган нон ушоқлари

— Тўппа-тўғри, қизим. Ақлингга балли.

— Ўша сайёрага етиб борганда, мен катта

қиз бўламанми?

— Бўлмасам-чи!

Қизчанинг чехрасига табассум ёйилиб,

кўзлари чарақлаб кетди.

— Эҳ, тезроқ етиб борасан қанийди! Шахноза олти ёшга тўлганида, отаси уни биринчи мар- та Бош Пулт жойлашган хонага олиб кирди. Бу —

тепаси гўмбаз шаклида мах-

сус қалин шиша билан ёпил-

ган ва айлана кўринишидаги

хона бўлиб, ўртасида усти тур-

ли электрон ва кибернетик асбобларга тўла стол

турар, гир айланаси эса гравитометр, дозиметр,

барометр, радиация ўлчагич каби турли кўри-

нишдаги сон-саноксиз асбоб ва анжомлар маҳ-

камланган одам бўйи баравар пултлар билан

банд эди. Шахноза ичкари кирди-ю, беҳитёр:

— Вой, қиройилигини!.. — деб юборди. У

ишиагумбаз орқали ҳаётида илк марта очқ

фазони кўрган, сокин ва улугвор коинот, унда

чарақлаётган беҳисоб катта-кичик юлдуз-

ларга болалик нигоҳи илк марта қадалган

эди.

Дадаси аллақандай китсимон юлдузлар

туркумининг пастки қисмига жойлашган кат-

тароқ юлдузга қўли билан ишора қилиб:

— Биз бораётган Қора Кит юлдузи шу, —

деб тушунтирди. — Унинг атрофида Ерга

ўхшаш еттита сайёра айланади. Шуларнинг ик-

китасида ҳаёт бўлиши мумкин, деган тахмин

бор.

Шахноза юлдузга завқ ва ҳаяжон билан ти-

килиб қолди:

ёшда бўламан?

— Кема вақти билан ҳисоблаганда, йигирма

бешда, қизим.

— Демак, мен кап-катта қиз бўлиб қоларкан-

ман-да?!

— Ҳа, қизим, — Шахноза отасининг кўзлари-

га маънос бир ифода балқиганини пайқадди,

аммо савол бермасликдан ўзини тутолмади:

— Лекин... мен буни хоҳламасам-чи?

Отаси бир кун эмас, бир кун Шахнозанинг

шундай дейишини биларди. Бироқ буни ҳозир

эмас, сал каттароқ бўлганда айтади, деб тах-

мин қилганди. Унинг вазмин чехраси баттар

маънослашди.

— Она қизим, — деди у Шахнозанинг жаж-

жи елкасидан оҳиста қучиб, — сен онанг икка-

ламизнинг юрак парчамизсан. Шунинг учун ма-

шаққатли, олис сафаримизга сени ҳам шерик

қиларканмиз, озгина бўлса-да, бунга ҳаққимиз

бор, деб ҳисобладик.

Бу ҳаво Шахнозани қониқтирмади шекил-

ли, у энди қизишиб гапирди:

Ҳожиакбар ШАЙХОВ

БИРИНЧИ СИҲОВ

— Ахир нима учун мен йигирма беш йил ум-ринини мана шу кичик ва диққинафас кемада ўтказишим керак экан? Нима учун ерлик бола-лар, ўртоқларим билан бирга ўйнашга, денгиз-ларда чўмилишга, тенгдошларим қатори ўқишга ҳаққим йўқ?

Отасининг боши қуйи солинди. Ҳа, Шахно-за катта қиз бўлиб қолибди! Шундай саволлар беряптики, нима деб жавоб қайтаришни ҳам билмайсан, киши. Лекин гапларидан қандайдир худбинлик ҳиди келаётгандайми, нахотки улар қизни тарбиялаш жараёнида ниманидир назардан четда қолдиришган бўлса? Тўғри, у кемада истаган ишини қилиши мумкин. Хоҳ-ласа, соатлаб китоб ўқийди, филмотекада ки-нофилмлар кўради, хоҳласа, аквариумдаги олтин балиқларни боқади... Лекин буларнинг бари қизда худбинлик ҳиссини тўғдирувчи омил бўлишдан узоқ-ку?

Бироқ ота қизни худбинликда айблаб ян-лишаётгандай. Шахноза эркинликка бўлган та-дбий талабини издор қилиш билан бирга бу масъулиятли сафардаги ўз ўрнини, ўзига аж-ратилган ролни аниқроқ билиб олмоқчи бўла-ётганди, холос.

— Агар билсанг, қизим, — деди ниҳоят ота-си ҳорғин овозда, — Ердаги тенгдошларининг ҳар бири сенинг ўрниңда бўлишни жуда-жуда орзу қилади!

— Дилингиңни оғритиб қўйган бўлсам кечи-расиз, дедангиз. Фикримни аниқ тушунтирол-маётганга ўхшайман. Аввало шунга айтмоқчи-манки, бу олис сафарга мен ўз ихтиёримсиз қўшилиб қолган эканман, бундан буюн ўзимни қандай туттишим керак? Мустақил фазогир син-гари бирор аниқ вазифани бажаришим керакми ёки роботлардай ҳамиша сизларнинг иро-дангизга бўйсуниб иш тутайми? Агар мен ҳам сизлар қатори бир фазогир бўлсам, нимадир уни қилишим керак-ку, ахир! Назаримда ҳозир жуда кўп вақтим беҳуда ўтаётгандай. Қилаёт-ган ҳамма ишим асосан ўқиш ва ўрганишдан нарига ўтмаёттибди. Ахир, қачон экспедицияга бирор фойда келтира бошлайман?

Отаси энди қизига уни илк марта қўраёт-гандай завқланиб қаради. Жуда тез улғайиб қолибди Шахноза! Қонуний меҳнатга бўлган ўз ҳақ-хуқуқини талаб қиляпти-я! Балли, она-қизим!..

Шундан кейин у қизга Ерда ёшар ўқиш ва ўрганишга ўн-ўн беш йиллаб авт сарфлаш-лари, ана шундан кейингина мустақил меҳнат йўли-га киришлари, Шахноза эса, яқин келажақда эхти-мол, оламшумул аҳамиятга эга бўлувчи кўнлаб ишлар қилишини, ҳали ниҳоятда жиддий синов-лардан ўтаганини тушунишни берди.

Дарҳақиқат, олдинда нақадар жиддий синов-лар турганини Шахноза ҳали тасаввур ҳам қилолмасди...

Шу суҳбатдан сўнг орадан ярим йил ўтар-

ўтмас «Камалак» экипажи Сомон йўлида фа-

зонинг илк аёвсиз синовига дуч келди.

Кема одатда тинч ўчаётган маҳалда ортиқа

энергия исроф қилмаслик учун унинг атрофи-

даги ҳимоявий куч майдони ўчириб қўйилар,

бирор ҳавф яқинлашаётгани сезилгандан

кейингина у ишга солинади.

Аммо бу ҳавф тўсатдан келди. Бу шундай

қутилмаган ҳатар эдики, ҳатто кемада кузату-

чи ва навигаторлик вазифасини ўтовчи позит-

рон мияли робот ҳам рафлатда қолди.

Ҳожиакбар Шайхов 1945 йилнинг 25 мартида туғилган. 1967-1971 йилларда Тошкент политех-ника институтини таъсил олган. Сўнгра, 1971-1978 йиллар мобайнида электр тармоқлари идорала-рида, Ўзбекистон Фанлар академиясининг Элек-троника институтини ишлаган. 1978 йилда ёшлар наشريётида бўлим бошлиғи, Ўзбекистон Ёзувчи-лар уюшмаси раисининг биринчи ўринбосари, «Сирли олам» ойнамаси ва унинг иловаси бўлиши «Қалб кўзи» рўзномасининг бош муҳаррири бўлиб хизмат қилган.

Ҳожиакбар Шайхов ёзувчи сифатида ўтган ас-рининг 70-йиллари бошида адабиётга кириб кел-ган. Унинг ўттизга яқин китоблари чоп этилган. Жумладан, «7-СЕР», «Рене жумбоги — кўланка», «Олмос жилоси», «Кўз», «Телба дунё» сингари ўнлаб асарлари кенг ўқувчиларнинг сеvimли ки-тобларига айланган. Камтарин ва хокисор инсон, меҳнаткаш ва фидойи адиб 2002 йилнинг 27 май-ида Тошкент шаҳрида вафот этган.

билан боқар, туваклардаги раъногул, наъматак, тизимгул, себарга, лолақизгалдоқ каби ранг-баранг гулларга ўзининг идишидан сув қуярди. Бу ишлари биттач, онаси билан бирга алифбе-ни ўрганишга киришарди. Отаси ёрдамидеда ҳисоб илмини ўрганишга киришганида эса бу-тунлай жонлиниб кетар, жажжи бармоқларини галма-гал бўкиб, отасининг галати саволлари устида роса бош қотирарди.

Дам олиш пайтларида онаси унга олисда қолган зангори сайёра — Она Ер ҳақида ҳикоя бошлар, у ерда жуда кўп одамлар худди улар-дек оила-оила бўлиб яшашлари, Шахнозага ўхшаган жуда кўп қизчалар ва ўғил болалар бор-лиғи ҳақида гапириб беради. Шахнозани дун-ёдаги ҳамма нарсаси қизиқтирар, у ҳадеб савол ёғдираварди. Кейин отаси унга Ердаги ҳаётни кўрсатувчи кинофилмларни қўйиб бе-рарди.

Шу зайлда кунлар ўтаверди. Бир кун қиз отасидан:

— Ерда одамлар жуда кўп экан, нима учун биз жуда озчиликмиз? — деб сўраб қолди.

— Биласанми, қизим, — пича ўйлиниб туриб жавоб берди отаси, — бизнинг максамдиз Қора Кит буржига етиб бориб, инсон яшай оли-ши мумкин бўлган бирор сайёрани излаб то-пиш. Бу эса анча хатарли вазифа. Уни баъри-ришга шу мақсад учун ўз ҳаётларини ҳам қур-бон қилишга тайёр фидойи инсонларгина қо-дир. Бундайларни қадимги замонда биринчи-лар деб аташган. Биринчилар тарихда ҳеч қачон кўпчилигини ташкил қилмаган... Сабаби — ил-гари сира кўрилмаган, инсонга ҳали тилсимот бўлиб туюлган нарсалар аксари ана шу бил-маслик туйғули одамни ҳалокатга дучор қили-ши мумкин. Ана шу ҳалокатга учраш эҳтимоли бўлган одамлар сони илоҳи борича кам бўли-ши учун биринчилар доимо озчиликни ташкил қилишарди.

— Тушундим, дада. Демак, биз илгари ҳеч ким бормаган сайёрага кетяпмиз, шундайми?

— Бўлмасам уларда ҳам одамлар бор экан-да?

— Ҳа, қизим, одамлар ҳам бўлиши мумкин. Бироқ улар бизга ўхшаган бўлишлари шарт эмас. Юлдузларга илк учишлар бошланган қадимги замонда ҳам одамлар коинотдан худ-ди бизга ўхшаган — эркак ва аёллардан иборат, икки оёқда юрвечи, иккитадан қўз, қош, қулоқ, биттадан оғиз ва бурунга эга олий ақл эгаларини топишга жуда кўп куч сарфлашган. Бироқ дастлабки изланишларнинг ўзбек ко-инотда олий босқичда тараққий этган ҳаёт ҳай-ратда қолдирилари даражада турли-туман шакл-да бўлиши мумкинлигини кўрсатди.

— Масалан, қандай?

— Масалан, ерликлар бир сайёрада худди мингөөкка ўхшаган олий ақл эгаларига дуч келишган. Маълул бўлишча, улар ўзаро оғиз ва овоз воситасида эмас, балки кўзларининг пастроғини турли-туман рангга киритиш йўли билан гаплашишар экан. Ҳар бир ранг бирор фикрни аңлатар экан. Ё бўлмаса, океан суви-га ўхшаш кўринишдаги олий қардошларимиз билан ҳам мулоқот қилишга тўғри келган.

— Жуда қизик!

— Ҳа, коинотда ҳаёт жуда ажойиб экан. Айни пайтда, унинг сир ва тилсимотлари ҳануз бе-ҳисоб. Лекин оламдаги кўп жумбоқлар одам-зоднинг бекиёс жасорати, бу йўлда берилган кўнлаб қурбонлар эвазига ечилган...

Қизча ўн ёшга тўлганида кема экипажининг айтирли мустақил бир аъзосига айланганди. Энди у Она Ер, ўзлари учиб бораётган олис юлдуз, одамлар ва умуман, ҳаёт ҳақида катта-лардек жиддий мулоҳаза юрита оларди. Лекин ота-онасига савол беришни ҳали ҳам қанда қилолмасди.

Кунларнинг бирида у ерлик болаларнинг ҳаётига бағишланган кинофилмни томоша қилиб бўлгач, отасига навбатдаги саволини берди:

— Дада, биз Ерга қайтганимизда, мен неча

Шахноза бу пайтда кема залида гулларга сув қуйиш билан банд эди. Тўсатдан кеманинг ши-фти ўта шиддат билан титрай бошлади. Кема-нинг орқа бўлинмаларидан бирида ҳўжалик ишлари билан гимирлаб юрган онасининг бир-дан қўқув ва саросимада қичқириб юборга-нини эшитди. Қиз вужудини аллақандай бир дахшатли гулгула қоплаб олди. Шу пайт ўз бўлмасида дам олаётган отаси отилиб чикди-ю, микрофон орқали роботга:

— Дарҳол ҳимоя майдонини ишга сол! — деб буюрди-да, ўзи югурганича Шахнозанинг ёнига етиб келди. Қизга ҳеч нарсаси қилмаганини кўргач, гандирақлашди, талмовсираб, ҳануз алланималар деб қичқираётган онасига ёрдам-га югурди. Онаси бу пайтда ҳомиладор, ота-сининг гапига қараганда, қизга қиройли укача туғиб беришга тайёрланётган эди.

Шахноза боши айланиб, ўтириб қолди. Шу чоқ коридорда робот-навигатор пайдо бўлди. Ажабо, у худди маст одамдай чайқалар, ганди-рақлар эди. Шунга қарамасдан у командиринг буйруғини бажариш мақсадида зўр бериб Бош Пулт сари интиларди. Бирдан робот де-

ри ёшланиб кетди. Лекин кўзёшларини энги билан артиб, ўжарлик билан кузатишга давом этди. Ҳимоя майдони тумблери қизил рангга бўлиши керак, деб ўйларди у. Негаки, отаси бир гал, бирор ҳавф туғилганда ишга тушири-лиши лозим бўлган ҳамма тугма ва мослама-лар қизил рангга бўялган, деб айтганди. Қиз қизил рангдиги мосламаларни кўздан кечира-кан, ҳалиги жундор махлук ҳаёлини тобора кўпроқ банд қилаётганини ҳис қилар, шу ту-файлими, дилидаги қўқув ва саросима тобо-ра ортиб боради. Бирдан қиз ўнг кўзи намла-ниб қаттиқ ачиша бошлаганини сездди. Ўнг кўлини бўшатди, кўзини артмоқчи бўлган эди, қўққисдан иккинчи кўли сирғалиб кетди-да, қиз полга думалаб тушди. Пешонасидан сизиб чиқ-кан қон қўзига тушган эди. Қиз ётган жойида энги билан кўзини арди-да, титраб-қақшаб ўрнидан турди. Пултининг четларига қўллари би-лан осилиб, яна асбоб-ускуналарга кўз тикка-нида, орқасида эшикка бир нима тарақлаб урилгани, кейин эшик зарб билан очилиб кет-ганини пайқадди. Бу — албатта, жундор махлук, деб ўйлади қизча.

У ўзини худди танасига чумоли югургандай, аъзойи баданни титраётганини ҳис қиларкан, гўжанақ бўлиб олган, ҳатто орқасига қарашга ҳам юраги дов бермасди. Худди шу пайт кат-та қизил тугмача остидаги «Ҳимоя майдони» деган ёзувга кўзи тушган Шахноза ҳуши бо-шидан ўчаётган бўлишга қарамай, бор иро-дасини тўплади, бироқ... Ҳозир жундор мах-луқнинг ўткир тишлари орқасидан бўйнига чанг солишни ёки онаси айтиб берган эртақдаги Ялмоғиз Кампирдай ўзини ямлай бошлашни қутиб, тахта бўлиб қотиб қолди.

У дадасидан, қачон экипажга наф келтира-ман, деб сўраганди. Ўша фурсат мана, ниҳоят, етганга ўхшайди. Бутун экипажнинг тақдирини ҳозир Шахнозанинг қўлида. Ҳозир у шундай иш қиладики, у оддий шароитда йиллар давомида қилинадиган ишларга татийди! Ҳа, тарихий ки-

нофилмларда кўрсатилганидек, ҳозир Шахноза учун ҳатрамонлик, жасорат кўрсатиш фурсати етганди! Қаҳрамон-лик ўйлида қурбон бўлиш эса... Қутилмаганда орқадан дадасининг «Дадил бўл, қизим!» деган хириллаган овозини эшитди-ю, бу меҳри-бон товуш қизнинг елкасидеда тоғни ағдар-гандай бўлди. Ўша заҳоти кучга кириб, ҳалиги катта ҚИЗИЛ тугмага қўрсаткич бармоғини босди, кейин ҳолсизланиб орқасига, полга ағдарилиб тушди. Бир лаҳзадаёқ ҳаммаёқ худ-ди сув селгандек жим-жит бўлиб қолди. Қиз ҳушидан кетган эди.

...Шахноза ўзига келганида, ётоқхонасида тўшақда ётганини, тепасида эса, онаси унинг бошини силаб ўтирганини кўрди. У ўрнидан турмоқчи бўлган эди, онаси қўймади.

— Вуй, ой, мени

Минг тўққиз юз тўқсон иккинчи йилнинг кеч кузи. Хожа Баҳоуддин Нақшбанд ҳазратларининг 675 йиллигини нишонлаш ҳақида Юртбошимизнинг Фармони эълон қилинган, шу муносабат билан Ҳазратнинг ёдгорлик мажмуини, қадамжоларини обод қилиш, Нақшбандия тариқати ғояларини чуқур ўрганиш, халққа етказиш юзасидан кенг қўлмалли илмий-амалий ишлар бошланиб кетган эди.

Ўшанда Республика радиосида ишлардим. Ҳазратнинг "Имон — қалб гавҳаридур" деган ибораларидан келиб чиқиб, "Қалб гавҳари" туркумида эшиттиришлар тайёрлаш лойиҳасини таклиф қилдим, раҳбарият маъқуллади. Шундан сўнг, Бухоро сари йўл олдим. Йўл олдидан шоир Садриддин Салимовга, албатта, учрашишимни, шунда ишим енгил кўчишини кулоғимга қуйишган эди. Бундан ташқари унинг шеърятига ҳам ихлосманд эдим.

Хизмат сафаримдан мақсад Хожа Баҳоуддин ҳазратлари юбилейи олдидан Бухорода бўлаётган тайёргарлик ишларини ёритиш эди.

Яхши эслаيمان, зиёратни Пойи Остона гузаридан бошлагандик. Пойи Остонада камида олти аср нарида бунёд этилган табаррук масжид бор экан. Баҳоуддин Нақшбанд ҳазратлари Қасри Орифондан ҳар гал Бухорога келганларидан айнан мана шу масжиди жомеда ибодат қилар эканлар... Жоме янги таъмирдан чиқарилиб, фойдаланишга топширилиш арафасида турган экан.

Токи заргарон бўйлаб кетяпмиз. "Заргарлар тоқиси, яъни савдо растаси, — дея тушунтирди Садриддин ака. — Бухорода бешта тоқи бўлган, шундан учтаси омон қолган, булар — Тоқи саррофон, пул майдаловчи, айирбош қилувчилар, Тоқи теллақфурушон, бош кийим билан савдо қилувчилар ва мана шу Тоқи заргарон". Суҳбатдошимнинг "омон қолган" деган изоҳи кейин ҳам кўп бор такрорланди ва ҳар гал оғриқли бир оханг турардим уларнинг замиридан.

Мир Араб мадрасаси, Масжиди қалон, Минораи қалон, яъни Пойи қалон мажмуасидамиз. Энди бу ерда ҳамроҳимдан эшитганларимни бир-бир хотирлайверсам... "Ё тавба, бу одам Бухоронинг тирик қомуси экан-ку!" дея қайта-қайта хайратга тушаман. Қисқаси, шу кунги шаҳардаги яна бир неча обидани — Чор минор мажмуаси, Сомоний мақбараси, Арк қалъаси, Моғоки Аттот масжиди, шунингдек, Мир Араб, Говкушон, Абдуллаҳон, Қўжалдош, Мирзо Улғбек, Абдулазиз-хон мадрасаларини зиёрат қилдик. Кейин шаҳардан чиқиб асосий зиёратгоҳимиз Хожа Баҳоуддин Нақшбанд ёдгорлик мажмуи томон йўл олдик...

Айтишим лозимки, ўшанда ҳали ҳаммаси олдидан эди. Улкан шаҳардаги таъмирлаш ишлари энди-энди бошланиб келаётган эди. Вилоят бўйича рўйхатга олинган 660 та маданий мерос объекти, жумладан, шаҳар ичидаги 103 та меъморий обиди ўз наватини кўтиб ётарди. Бироқ неқибн ҳамроҳим завқ-шавқ билан сўзлар: "Қаранг-а, қандай кутлуғ замонлар келди! Шўқр қилиш керак, шўқр! Ҳаммаси яхши бўлади", дерди...

Шу-шу бўлдию, мен Бухорога серкатнов бўлиб қолдим. 1993 йилда Хожа Баҳоуддин Нақшбанд юбилейи

жуда чиройли тарзда нишонланди. Унгача эса Ҳазратнинг ёдгорлик мажмуи бошдан оёқ таъмирланди, обод қилинди. Нақшбандия тариқатиға бағишланган ўнлаб тадқиқотлар эълон қилинди. Жумладан, Садриддин аканинг ҳам "Дилда ёр", "Баҳоуддин Нақшбанд ёки етти пир" номли икки рисоалари босилди. "Дурдона" номи билан Мир Қуллол ва Шоҳи Нақшбанд мақомотлари ҳам унинг таржимасида чоп этилди. Баҳоуддин Нақшбанд жамоатчилиқ маркази ташкил этилиб, нақшбандия таълимоти ташкил ва тарғиб этиш ишлари бошлаб юборилди...

— Бир пайтлар мен ҳам гилдик қилганман, лекин эгилмаганман, — деб қолди Садриддин ака бир сафар қулимсираб.

Кейин айтиб берди. У 1972 йил Бухоро педагогика институти чет тил-

ШАРИФ ШАҲАР ФУҚАРОСИ

лар факултети немис тили бўлимини битирган, шаҳар туристлар идорасида таржимон сифатида иш бошлайди. Вазифаси асосан Германиядан келган меҳмонларни Бухоро билан таништириш, уларга диққатга молик жойлар, обидалар тарихини сўзлаб беришдан иборат. Бир сафар нуфузли меҳмонлардан иборат гуруҳ ташриф буюради. Садриддин ака кун бўйи улар билан Бухоро кезади-да, хайрлашув олдидан гуруҳ раҳбари уни саволга тутиб қолади. "Сизга раҳмат, мухтарам жаноб, — дейди у. — Шаҳрингиз тарихини яхши биларкансиз, жуда кўп нарса олдик. Лекин барибир битта нарсасига сира тушунмадик, шунини ойдинлаштириб берсангиз." "Ҳўп, ҳўп эшитайлик, нима экан?", дейди Садриддин ака. "Уруш бизда, Германияда бўлган. Лекин, Бухоро нега бунча вайрона, 1941—1945 йил бомбалари Бухорога тушмаган-ку", дейди меҳмон. Ёш, тажрибасиз Садриддин лом-ним дейёлмай қолади. Ўз дардини, вайрона шаҳар қисматини қай тилда ифодалаб беришини билмайди, ва шу кунгича ариза ёзиб ишдан бўшайди. "Ўша кундан юрагимда каттиқ дард кўзғолди, — деди Садриддин ака, — аникроги, бу дард илгаридан бор эди, ўша кунини у галаёи кўтарди."

Бу армон кўп ўтмай шоирнинг шеърларига кўчди. Шеърларига сиймаган гаплари "Бухорони кўтарин!", "Обидалар нидоси" (Ўзбекистон халқ ёзувчиси Неъмат Аминов билан ҳаммуаллифликда), "Обидалар муқаддас эмасми?" (шоир Исроил Субҳонов билан бирга), "Сўнгги хаттоти хат битар" каби публицистик мақолалар кўринишида Республика матбуоти орқали бонг ура бошладик...

Бухорога нур-зиё келди, Имон келди, шарм-ҳаё келди. Бухорони зулмат этди тарк, Бухорога Бухоро келди... У озошликни, хурратни, Истиқлолни ана шундай бемисл қувонч билан

қарши олганди.

Бухорога Бухоро келди... Шоирнинг бу ташбеҳида ҳамма нарса бор эди. Озошликнинг қайтиши, имоннинг қайтиши, ўзликнинг қайтиши... Бир йигинда баралла овозда: "Мен яшайдиган замона келди!..", дея фахр этган шоир ўзининг қолган умрини Истиқлол ишига бағишлади. Унинг ташаббуси билан махсус экспедициялар ташкил этилди. Бутун вилоят бўйлаб кезиб чи-

қилиб, ўнлаб, юзлаб азиз-авлиёлар, аллома зотлар қадамжолари, зиёратгоҳлари аниқланди. Бугун Бухорога келган зиёратчи борки, аввало, Етти пир зиёратини ихтиёр этади. "Етти пир" атамаси Абдуқолиқ Гиждувонийдан Баҳоуддин Нақшбандийгача бўлган пири муршидлар силсиласига дахлдор бўлиб,

Садриддин Салим Бухорий изланишлари, тадқиқотлари натижаси сифатида таомилга кирган эди. Бундан ташқари унинг "Икки юз етмиш етти пир" номли тадқиқот асаридида қайд этилган зотларнинг мақбара ва қадамжолари аксари бугунги кунда обод зиёратгоҳларга айлантирилди. Шунингдек, у шаҳар топонимика гуруҳи аъзоси сифатида жонбозлик кўрсатди. Шаҳар кўчалари, гузарларига ўзининг асл тарихий номлари қайтарилишига хисса қўшди. Ўзбекистон халқ ёзувчиси Неъмат Аминов таъбири билан айтганда, Бухоро унинг учун бу ёрғун дунёдаги энг олий қадрият эди. Унинг ўзи ҳам шариф шаҳарнинг шариф фуқароси эди.

— Мен Садриддин акани телевидения ва радиодаги қишқирларини кўриб, эшитиб, қандайдир унга меҳрим ортиб юрардим, — деб эслайди қурувчи-муҳандис Улғбек Абдуллаев. — 1997 йил Ҳаж сафарига бордим. У ерда бизнинг юртимизни, жумладан, Бухорони шарифни қанчалик ҳурмат қилишларига гувоҳ бўлдим. Ҳаждан катта ниятлар билан қайтдим. Бироқ ишни бошлашим учун бир маслақдош топшим лозим эди. Ҳеч иккиланмай Садриддин акани излаб топдим. Танишдик. Гапимиз бир ердан чиқиб, дўстлашиб қолдик. Шу кундан бошлаб менинг дунёқарашим ҳам, фирмамиз хизмат йўналиши ҳам бутунлай ўзгарди. Садриддин ака илгари бошлаган ишлар — Бухоро қадамжолари, зиёратгоҳларини ўрганиш, жойини аниқлаш мақсадидаги экспедициялар яна давом эттирилди. Нафақат шаҳар, бутун вилоят бўйлаб иш олиб бордик.

Чекка-чекка қишлоқларда қаровсиз ётган мақбаралар, қадамжолари излаб топардик. Суратга олардик. Садриддин ака эринмасдан китобларни қараб, кекса одамлардан сўраб-суриштириб, охири бир тўхтамга келарди. Кейин бу ҳақда матбуотда, вилоят радио, телевидениесида чиқишлар қиларди. Аксари ҳолларда бу яхши натижа берар, хабароба бўлиб, тўқилиб ётган обидида кўзни қувонтирадиган бир зиёратгоҳга айланарди. Бу ишларда маҳаллий ҳокимият ҳам хисса қўшар, лекин асосий иш халқнинг ўз ташаббуси, ҳашари билан амалга ошарди. Чунки обиди бодатини қилишдан ҳам маҳрум бўлган одамларнинг кўзи

очилган, янги замон шукронаси учун енг шимариб, ҳамма ўз хиссасини қўшишга интиларди...

Улғбек Абдуллаев ва Садриддин ака ҳамкорлиги яна кўндан-кўн хайрли ишларга туртки берди. Жумладан, Садриддин аканинг сценарийси асосида Ўзбекистон телевидениеси иходкорлари билан ҳамкорликда яратилган беш қисмли "Имом Бухорий" видеофильми буюк муҳаддис Имом ал-Бухорий таваллудининг 1225 йиллиги тўйига муносиб армуғон бўлди. Зангори экран орқали қайта-қайта намойиш этилди. Шунингдек, "Абу Ҳафс Кабир", "Ҳожаи Жаҳон" теле-визион бадийи фильмлари ҳам икки маслақдош дўст ҳамкорлигининг тотли меваси сифатида дунёга келди.

Биринчи Президентимиз ташаббуси ва ғояси билан барпо этилган 107 гектардан иборат маданий марказда 700 ўринли вилоят мусикали драма театри, 2000 томошабинга мўлжалланган амфитеатр, улар ўртасида эса "Қўҳна ва боқий Бухоро" монументи қад ростлади. Даровеқ, мазкур монумент лойиҳасини тайёрлашда Садриддин Салим Бухорий ҳам фаол иштирок этган, монументда акс этадиган тасвирлар, исмлар, ҳикматлар юзасидан ўз тақлифларини билдирган эди. Қадим Бухоронинг кўрқига кўрк бўлиб қўшилажак мазкур маҳобатли обиданинг муқаммал қиёфасини кўришни у қанчалар интиқлик билан кутган эди...

Абу Ҳафс Кабир қабристон... Абу Ҳафс Кабир Бухоро алломаларининг, жумладан, ҳадис мулкининг султони Имом ал-Бухорий ҳазратларининг ҳам устози, аввалидир... Бу зотни Имоми Ҳожабтарор ҳам дейишарди. Садриддин ака бу зотнинг шахсияти, илмий мероси устида кўп тадқиқотлар олиб борди. Рисола чоп этирди. Хали айтаганимдай, унинг сценарийси асосида "Абу Ҳафс Кабир" телевизион бадийи фильми ҳам олинган эди. Истиқлол йилларида бутун бошли қабристон обод қилинди. Имоми Ҳожабтарор турбатлари устида улкан мақбара қурилди. Эсимда, Бухорога бир борганимда Садриддин ака ҳажжон билан мени бу ерга бошлаб келган, биргалашиб зиёрат қилган эдик. Орадан кўп ўтмай, мана энди унинг зиёратига келмоқдаман. Ҳа, Садриддин Салим Бухорий ҳам энди шу қабристонда, буюк Имом мақбарасининг шундоқ ёнгинасида.

Устоз қабри томон одимларканман, унинг ўтли нафасини туйдим, қулоғим остида таскинбахш, ўктам овози жаранглаб кетгандай бўлди.

Дард келса, ғам келса ютдик биз, Кутдик биз, кутдик биз, кутдик биз. Қабр деб атаманг бу жойни, У уйдан бу уйга ўтдик биз...

Орзиқул ЭРГАШ

Юхан БОРГЕН

ЁЗУВЧИ БЎЛМОҚ НИМА ДЕГАНИ?

Ёзувчи бўлмоқ қалбингни одамларга ишониб очиб бермоқдир. Албатта, фикрларни баён қилиш билан боғлиқ ёзма фаолиятнинг бошқа шакллари ҳам бор. Улар истаган нарсасига — илмга, техникага, ҳунарга, фалсафага, сиёсатга, динга тааллуқли бўлиши мумкин. Буларнинг сўнгги учтаси масаласига келсак, биз баёндаги муайян тамойил ҳақида гапирмоғимиз мумкин. Шу тарзда ташвиқот, даъват майдонга келади. Худди шу тарзда баённинг ҳам қурама шакллари пайдо бўлади. Улар осонлик билан биз бадий асар деб атайдиган нарсасига ҳам айланиб кетиши мумкин. Бу тушунчаларни бир-бирдан фарқлаш ҳаммавақт ҳам осон кўчавермайди. Бизнинг давримизда бизга ўхшаган бадий адабиёт билан боғлиқ бўлган одамлар бу сўзни кўпда ёқтиравормиз. Сирасини айтганда, жуда баландпарвоз, дабдабали сўз-да! Ундан кўра кўпроқ биз «нафис адабиёт» демокни маъқул кўрамыз. Лекин бу атамани ҳам муваффақиятли деб ҳисоблаш анча қийин.

Негаки, «нафис адабиёт» дегани биз ҳар нарсадан аввал интиладиган нарса эмас-да... Рост, кўп ҳолларда биз шу сўзни кўзлаганда нимани назарда тутишимизни одамлар тушунишади. Ҳўш, биз бу сўз замирида нимани назарда тутамиз? Ҳамма нарсадан аввал бунда гап «қайта яратилш» устида боради. Бу эса ҳаёлот тушунчаси билан боғлиқ. Ҳўш, сирасини айтганда, ҳаёлот деганининг ўзи нима? Кўпларга шундай туюладики, гўё бу тушунча бўм-бўш осмонларда парвоз

Жаҳон адаблари адабиёт ҳақида

қилиб юради. Бироқ бундай эмас, ҳаёлот ҳамиша тажрибага, кузатишга асосланади. Бундай дея қолайлик — ҳаёлот тажрибани илиб оладиган бир ускуна. У бизнинг фикрларимизни керакли томонларга йўналтириб туради. Биз авваллари бошимиздан кечган у ёки бу таассуротларимизнинг ролини ҳаммавақт ҳам етарли даражада кўз олдимизга келтира олмаймиз. (Ҳолбуки, ўтмишнинг айрим таассуротлари ҳамиша биз билан.)

Назаримда менга шундай туюладики, кўпчилик одам мактабга биринчи бор қадам қўйган кунини ёхуд сузишини ўрганиб олган кунини яхши эслаб қолади. Бундан ташқари, биринчи муҳаббат ҳам хотирада қолади. Бироқ ҳатто ана шу ўта муҳим воқеаларга нисбатан ҳам биз уларнинг ҳамма тафсилотларини тўлалигича эслаб қолганмиз, деб айта олмаймиз. Мактабга борган биринчи кунимдан ҳаммадан аввал эсимда қолган нарса ўша кезларда кўтариб юрган жилдимнинг ҳиди. Бу жилддан оғилнинг ёки отхонанинг ҳиди келарди. Жилдим теридан тикилган бўлиб, афтидан, отхона ҳиди шу теридан таралган бўлса керак. Шунинг учун от ҳиди мактабга қадам қўйган биринчи куним билан боғлиқ равишда умрбод хотирамда ўрнашиб қолган. Кўз ўнгимда симфониямиз аниқ-таниқ намоён бўлади, хотирамда овозлар, одамларнинг афт-башаралари, Рейдар деган ўртоғимнинг қулоғи гавдаланади. Рейдарнинг номини эслашим билан хотирамга бошқа исмлар, бошқа овозлар, бошқа афт-башаралар келади. Менинг бутун вужудимни хотиралар қуёни қамраб олади. Жуғрофия дарслигининг кўк муқоваси эсимга тушади ва шу ҳаётнинг ўзида Кнут деган боланинг Кристиан деган бола билан мушталашганини эслаб кетаман. Менга Кнут кўпроқ маъқул эди, шунинг учун мен унинг тарафидида эдим. Менинг хотираларимда ҳам Кнут голиб бўлиб қолган.

Эндиликда мен адиб бўлдим. Бунинг боиси шундаки, мен отнинг ҳидини эслаб қолганман. Амминманки, ҳамма ҳам шунга ўхшаб воқеани бошидан кечирган. Ҳар битта одам — шоир, шу маънодаки, алланечук хотиралар баҳонасида унда турли фикрлар тугилди. Бу фикрлар янги фикрларга туртки беради, улар эса ҳаёлот оламини уйғотди.

Баъзи ҳолларда биз жуда яхши англаб турамыз — бизнинг хотираларимиз ҳаёлот оламининг гаройиб ўйинлари билан боғланиб кетган. Баъзан бизнинг хотираларимиз онгимизда турган-битгани ҳақиқатдай гавдаланади, баъзан эса улар тўқима сифатида намоён бўлади. Аммо агар ана шу «ёлғон», ана шу «тўқима» шундай бир шаклга кирсаки ва бу шакл уларга ҳам биз ҳақиқат деб атаган нарсасига хос бўлган тургаллик бахш этса, унда улар ҳам биз бадийи адабиёт деб атайдиган нарсасига айланиши мумкин. Бу ўринда энди мен боягина «ёлғон» деб атаган нарсамга ҳурмат билан муносабатда бўламан, чунки у менинг асаримга асос бўлиб хизмат қилган қуруқ-яланғоч ҳақиқатдан кўра чинроқ бўлиши мумкин...

Мен юқорида айтдим — ҳаёлот самоларда парвоз қилиб юрадиган нарса эмас, балки синалган, бошдан кечирилган нарсалардан ўзининг илдизига эга бўлган нарсадир. Бу гапларнинг ҳаммаси тўғри, фақат биз ҳаммавақт ҳам ўз таассуротларимизнинг моҳиятини чуқур англаб етмаймиз. Бунинг иккита сабаби бор. Бунинг бир сабаби шундаки, бизнинг таассуротларимиз энди тугилаётган пайтдаёқ сиёҳи чиқарилибди. Бу таассуротлар сиёҳилиб, бир чеккага сурилиб қолган, уларни унутиб юборишга ҳаракат қилинган. Бунинг ҳам ҳар хил сабаблари бўлган бўлиши мумкин. Биз улар тўғрисида тўхтаб ўтirmаймиз. Бошқа сабаб шундаки, содир бўлган воқеа ҳаётимизнинг жуда илк босқичида рўй берган бўлиши мумкин. (Бу илк босқич ҳатто хомилилик пайтига ҳам тўғри келар.) Бу эса одатдаги тушунчадагидек эслаб қолишга йўл бермайди. Менга қолса, «хотира» сўзини «эсдаликлар» сўзи билан алмаштирган бўлардим. Албатта, бу сўз эскичароқ жаранглайди, лекин аввалгисидан чинроқ. Шоирона ижод вақтида рўй берадиган нарса ҳозирги дақиқада хотиралар қатлами остида яшириниб ётган хотира парчаларидир. Буларнинг бари бир сония ва ҳатто бир сониянинг бўлаклари мобайнида рўй беради. Биз ҳаммамиз шунга ўхшаган кечинмаларни бошимиздан ўтказганмиз. Бу туйғу бутун вужудимизни кезиб чиқади-ю, кейин гоийб бўлади. Баъзилар бунини илҳом деб аташади. Ёмон сўз эмас. Сиз ёшлар ҳам вақти-вақти билан бунуқа туйғуларни бошдан кечириб турасиз. Фақат бу тўғрида камдан-кам гапирасиз. Афтидан, Сизларга бу нарса булутлар узра сайрайд бўлиб кўринса керак. Лекин бу шунчаки булутлар узра саёҳат эмас. Бу ўринда мен Сизларга бир маслаҳат беришга журят этаман — Сиз ўша кайфиятга берилинг, уни ўзингизда узоқроқ сақлаб қолишга тиришинг. Илҳом келганда санокли секундлар мобайнида Сиз шоир бўлиб қоласиз. Энди ўзингиз ўйлаб кўринг — агар шундай дақиқалар ҳаётингизда борган сари кўпроқ ва кўпроқ такрорланиб турса нима бўлади? Шоирнинг мақсадларидан бири — ана шундай лаҳзаларни муҳрлаб қолдириш ёхуд қайтадан яратидири. Шунинг учун ҳам мен Сизларга «Уйғонинглар!» деб хитоб қиляпман. Биз «воқелик», деб атайдиган нарсадан бош олиб қочмоқ учунми? Йўқ, аксинча. Воқеликни ёрқин, чинакам манзараларда муҳрлаб қолдириш учун!

Албатта, ҳамманинг ҳам профессионал шоир бўлишга иқтидори етишавермайди. Бироқ биз илҳомли онлардан фойда чиқазса билмоғимиз даркор. Бу шунинг учун зарурки, бизнинг замониимизда мана-ман деб яққол кўриниб турувчи фойда билан бир неча муддат ўтгандан сўнг зиёнига айланиб қоладиган нарса ўртасидаги чегара қаердан ўтишини айтиб бериш осон эмас. (Мен, масалан, экологик таназзулни назарда тутяпман. Экологик таназзул нима эканини ҳаммамиз ҳам, табиийки, яхши биласиз. Билмасанглар, муаллимларингиздан сўраг. Муаллимларингизнинг ҳаммаси ҳам оварс эмас.)

Агар Сиз хайрон бўлиб, мендан «Бу бадийи ижод деганингизнинг ўзи, аслида, нимага керак?» деб сўрасангиз, мен жавоб бераман: бадийи ижод одамзодни фалорқ қилмоқ учун, унинг қобилиятлари, ҳаёлот кучини рағбатлантирмоқ учун ва шу билан унга ато этилган ҳаётни янада тўлақонли қилмоқ учун керак. Негаки, бадийи асар — ахборот дегани. Ўқорида гапириб ўтганимдек, муаллиф қалбининг энг теран пучмоқларида ардоқлаб юрган бойлигини сизга ишониб очиб беради. Яна бир бора такрорлайман — энг ардоқли бойлигини! Сен бу асарни ўзинг хоҳлаган қўйларга солишинг мумкин, ундан юз ўтиришинг мумкин. Агар ҳаққим бор деб ҳисобласанг — унга тупуришинг мумкин. Ёки уни қабул қилишинг, жилла бўлмаса, бир дақиқага қабул қилишинг мумкин. Ана шунда бизнинг ўртаимизда мувоҳаса бошланиб кетади. Биз - ёзувчилар эса, сирасини айтганда, айнаи шу мақсадга интиламиз.

1975 йил

Озод ШАРАФИДДИНОВ таржамаси.

Юхан Борген (1902—1979) — XX асрдаги энг йирик норвег ёзувчиси. Ижодининг муайян босқичида модернизм эстетикаси таъсири остида «Мен», «Қизил туман» номли экспериментал романлар ёзган. Лекин кейинчалик реалистик услубга қайтган. «Ииллар ўтган сари китобхона сени кўпроқ тушунишни истаб қоларкансан», дейди адиб. Санъатнинг асосий вазифасини унинг коммуникативлигида кўради. «Ёзувчи бўлмоқ нима дегани?» мақоласи унинг ёшларга аталган «Воқелик сари қочиб» номли китобига ёзилган сўзбошқидир.

Бобур — рубоб

Бобур десам — бир ёндан кўп Ранжу азоб чиқиб келгай. Бир томондан афгон солиб Ўтлуғ рубоб чиқиб келгай.

Сирож Сандуов

ни Навоийнинг бегубор, бетакрор ва бой маънавий оламга яқинлаштириш, қизиқтириш мақсадида» таркиб этилган.

Китоб мундарижаси "Алишер Навоий "Хамса"сидан ибратли ҳикоятлар", "Қалбга малҳам ўғитлар", "Ҳазаллардан намуналар(-настрий баён ва шарҳлар)", "Навоий ғазалига муҳаммаслар", "Навоий болажонларга", "Навоий назари тушган ҳикоятлар", "Навоий ёшларга" сингари боб-

Янги нашр

ИБРАТЛИ ҲИКОЯТЛАР ВА ХИСЛАТЛИ ҲИКОМАТЛАР

ИБРАТЛИ ҲИКОЯТЛАР ВА ХИСЛАТЛИ ҲИКОМАТЛАР

ИБРАТЛИ ҲИКОЯТЛАР ВА ХИСЛАТЛИ ҲИКОМАТЛАР

ларни ўз ичига олган.

Китобнинг илк саҳифалари "Хамса"дан олинган ибратли ҳикоятларнинг насрий баёни билан бошланади.

"Хислатли ҳикоятлар", "Дурдона ҳикоятлар" бобларида эса шоирнинг одоб-ахлоқ, эҳсону хиймат, таънаю миннат, яхши сўз ва одамийлик зийнати сингари мавзулардаги ибратли фикрлари шарҳланган.

Жумладан, шоир ёзади: **Кимки саркашрак, ҳаводис ўқиға кўпрак ҳадаф.** (Кимки ўжар бўлса, турли балоларга кўпроқ дучор бўлади.)

Еки: **Нафеским, ул айини мудом истагай, Сенга гунаҳ, ўзига қом истагай.** (Нафсга қолса, тинимсиз маишатни истаиди. Лекин унинг бу иши ўзини шодлатиш, сенга алам етказишга элтиди.)

"Ҳазаллардан намуналар" бобида Шайх Абдулазиз Мансур, Иброҳимжон Саъдуллаев, Омонилла Мадаев, Мирза Кенжабек сингари муаллифлар-

ЮРАКДАГИ ЮК

У аввал бошқа кўплаб соҳаларнинг бошини тутмоққа уринди. Айни чоғда юрагининг туб-тубида санъатга меҳр мавжланаётганини ҳам инкор этолмасди. Эҳтимол шу сабаб, ўзлигини топмоқ учун пойтахтга йўл олди. Бу йўлда қоқилди, йиқилди, лекин ўзини ўнглаб олди... Ниҳоят, ўз "мен"ини топди, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Эгамберди Раҳимов бўлиб камолга етишди.

— Эгамберди ака, мукофот ҳар қандай касб эгасига гурур, ишонч ва илҳом бағишлайди. Назаримда, айнан сизнинг мисолингизда мукофот ижодкор ҳаётида асосий мақсад эмас, балки унга олиб борувчи йўл бўлиб кўринади.

— Очигини айтсам, ҳали ўзимни бундай эътиборга лойиқ, деб ўйламагандим. Мукофотланганим ҳақидаги хабарни газетада кўрмагунимча, ишонгим келмади. Ахойиб устозимиз, актёр Машраб Қимсановни танийсиз. У суҳбатларимиздан бирида шундай деганди: "Ижодкор учун юрт ишончи, халқ меҳр-мухаббатидан ортиқ бахт йўқ. Мукофот наинки сенга, орқанга турган ота-онанга, яқинларингга, қишлоқдошларингга ҳам фахр бағишлайди. Сенинг шу даражага етишингда уларнинг ҳиссаси катта". Бу юксак унвон билан мустақиллигимизнинг 25 йиллиги арафасида Биринчи Президентимизнинг юксак имзоси билан тақдирланганим мен учун янада қадрли. Ҳаётда баъзи нарсалар қутилмаганда, сиз учун беҳад қадрли бўлиб келар экан-да...

— Болалигимда "Фаришта" сериалини кўргандим. Унда Фуркатнинг "Сайдин қўябер, сайёд..." деб бошланувчи ғазалидан мисралар мунгли, ҳазин овозда ўқилгани ҳамон ёдимда. Ўша кичик эпизод бутун бир филмнинг юкини ўзида ифодалаган эди... Кўплар ота роли учун сизнинг муҳлисингиз бўлгани ҳам сир эмас. Бунда, албатта, актёрнинг ижро услуби ҳал қилувчи рол ўйнайди...

— Очиги, ижро пайтида характер яратиш билан бирга, характерлиликка урғу бериш актёрнинг ютуғи. Ўзим қатнашадиган ҳар бир филм сценарийси билан танишаётган пайтим образнинг шу жиҳатларини аниқ белгилаб қўяман. Ҳоҳ катта рол бўлсин, ҳоҳ кичик, унинг ҳам айтидиган гапи, юки бўлишига интила-

ман. Актёр яратаётган образини тушуниб, идрок этиб ёндошса, унинг руҳини ўзида ҳис этади. Ана шу лаҳзада образ туғилади.

"Фаришта" миллий сериалида таниқли режиссёр, раҳматли Нуриддин ака Қосимов билан ишлагандик. Иккинчи режиссёрлик вазифадан ташқари, ота образига қандайдир боғланиб қолдим. Режиссёр бу ролни аслида бошқа бир актёр учун мўлжаллаган экан. Шундай бўлса-да, Нуриддин акадан "Шу ролни менга ишониб топшира оласизми?" деб сўрадим. У рози бўлди. Сиз эслаб ўтган қаҳрамоним Фуркат ғазалини куйга солиб, дардларини ҳамроҳи билан бўлишадиган эпизод жуда таъсирили ва қадрли эпизодлардан... Ўша саҳна битта дублда олинганди.

— Кинода сўз охириги ҳаракат бўлиши керак, деган гап бор. Мана шу мезон асосида бугунги ўзбек киносидаги ижро жараёнлари қандай баҳо берган бўлардингиз?

— Кинода актёрнинг кўзлар билан сўзлай олиши бирламчи ўринда туради. Шу билан бирга, актёр суқутларда ҳам монолог айтади. Ҳатто актёр елкасини ўгириб турганида унинг елкалари "гапириши" мумкин. Агар кўчада кетаётиб одамларни елка томондан синчиклаб қузатсангиз, ҳар бири ўз кифтида турли тақдир, турли кечимишни кўтариб юрганига ғувоҳ бўласиз. Лекин кўз билан, суқут билан, зарурат туғилганда елка билан ҳам "сўзлай" олиш айтишга осон...

Ана шу нуктаи назардан бугунги кунда хусусий киностудиялар томонидан суратга олинадиган филмларда сўзга озгина ҳасис бўлиш керакми, дейман. Театрда ишлаб юрган кезларим, устозим Баҳодир Назаров атрофдагилардан "Бу бола фикрлаётими?" деб сўради. Мен уларни тушунмасдан, ҳайрон бўлар-

дим. Кейин билсам, устоз назарда тутган "филмлаш" сахнанинг ўнг томонидан чап томонига шунчаки юриб ўтиш эмас, балки фикрни олиб ўтиш дегани экан.

— Эгамберди ака, сизни ижодий "та-наффус"лардан оқилона фойдаланадиган, ундан тўғри ҳулоса чиқарадиган актёрлар тоифасига киритиш мумкин. Ҳадеганда экранда кўринавермайсиз, муҳлисларингизни соғинтириб ижод қиласиз.

— Шуниси яхши-да. Актёр ўз истеъдодини қадрлашни ҳам унутмаслиги керак. Моддий ятти деб, ўзини ҳар нарсасга сарфлайвериш табиатимга зид. Мен учун ролларнинг сони эмас, сифати муҳим. Шу сабабли таклиф қилинган ҳамма филмларда суратга тушишга рози бўлавермаيمان. Уч-тўртта сценарийни қайтарган пайтларим ҳам бўлди. Шунчаки экранда кўриниш учун эмас, балки ана шу ролни ўйнамасам бўлмайди, у менинг ролим, деган ишонч билан ишга киришиш, ижод қилиш афзал.

— Юқорида ўзингиз ҳам эслаб ўтдингиз, театрда бир муддат ишлагансиз. Айтинг-чи, сахнани соғинасизми?

— Нимасини айтасиз... Сахнанинг таровати, сеҳри бўлак. Сахнадаги ижодим Қашқадарё вилоят театрида, устозим Баҳодир Назаров раҳбарлигида бошланган. Кейинчалик, Тошкентда Олимжон Салимов, Авлиёкули Ҳўжақулиев каби моҳир режиссёрлар билан бирга ижод қилиш бахти насиб этди. Вазият тақозоси билан театр тарқ этишга тўғри келди. Лекин вақти келиб театрға қайтиш ниятим бор.

Лобар ҚОБИЛОВА суҳбатлашди

СОЧИДАГИ "ХОРАЗМЧА"

Сочи шаҳрида ўтган "Қора денгиз бўйида" деб номланган халқаро танловда Ўзбекистон рақс усталари ҳам оқори натижаларини кўлга киритдилар. Танловда Латвия, Беларус, Болгария, Чехия, Венгрия, Озарбойжон каби давлатлардан 150 дан зиёд рақс ижрочилари қатнашди. Тошкент давлат Миллий рақс ва хореография олий мактаби талабалари — ака-ука Тигран ва Шерхон Абдуллаев ижросидаги ўзбек миллий рақслари барчада катта таассурот қолдирди. Т.Абдуллаев 20 ёшдан 25 ёшгача бўлган иштирокчилар орасида "Лаган" ва "Қарғалар" рақси, Ш.Абдуллаев эса 15 ёшдан 19 ёшгача бўлган ўсмирлар орасида "Дилхирож" ҳамда "Гоучи" рақслари билан I-ўринни кўлга киритди. Ака-укалар жуфтлик рақс беллашувда "Хоразмча" ҳамда "Анжиқонча" рақслари билан Гран-при соҳиби бўлишди.

— Сочига борган кунимизнинг эртасига танлов очилишига бағишланган концерт бўлди, — дейди Тигран Абдуллаев. — Укам Шерхон билан "Хоразмча" рақсимизни илк бор катта сахнада ижро этдик. Мусиқа янграши билан бутун томошабинлар бизни олқишлар билан қутиб олди, рақс туғалгача кўтаринки кайфият зални тарқ этмади. Миллий рақсларимизни чет эл сахналарида олқишлар билан қутиб олаётганларидан астойдил фаришадик. Ниятимиз, ҳақиқий ўзбек эркак рақслари билан дунё сахналарини забт этиш.

— Сочига борган кунимизнинг эртасига танлов очилишига бағишланган концерт бўлди, — дейди Тигран Абдуллаев. — Укам Шерхон билан "Хоразмча" рақсимизни илк бор катта сахнада ижро этдик. Мусиқа янграши билан бутун томошабинлар бизни олқишлар билан қутиб олди, рақс туғалгача кўтаринки кайфият зални тарқ этмади. Миллий рақсларимизни чет эл сахналарида олқишлар билан қутиб олаётганларидан астойдил фаришадик. Ниятимиз, ҳақиқий ўзбек эркак рақслари билан дунё сахналарини забт этиш.

Ўз муҳбиримиз.

Нурбек ҒАФУРОВ

ЮРТ РАВНАҚИ ЙЎЛИДА

Ҳар йили анъанага кўра, янги ўқув йилининг биринчи сабоги Она юртга муҳаббат туйғусини уйғотади, озодиннинг энг азиз неъмат эканлиги, уни асраб-авайлаш лозимлиги таъкидланадиган "Мустақиллик йўли" билан бошланади. Жорий ўқув йили Ватанимизнинг Биринчи Президенти Ислам Каримовнинг юрт равнақи йўлида амалга оширган буюк хизматлари бағишланган "Хотира дарси" билан бошланади.

Барча таълим-тарбия масканларида бу дарсларни ёшларга юқори савияда, чуқур ва кенг қамровли ёритиб бериш муҳим аҳамият касб этди. Дарс жараёнида Юртбошимиз амалга оширган бунёдкорлик ишлари ҳақида видеолавҳалар, ҳужжатли филмлардан парчалар, архив ҳужжатларидан намуналар келтирилди. Мустақил Ўзбекистон давлатининг асосчиси — Биринчи Президентимиз юртимизни собиқ мустақил тузум қарамлигидан озод қилиб, уни замонавий асосда тараққий эттириш стратегиясини, дунёда "Ўзбек модели" деган ном билан танинган ривожланиш йўлини ишлаб чиққан, жаҳон миқёсида катта обрў-эътибор қозongan, буюк давлат ва сиёсат арбоби сифати-

да Ватанимиз тарихида ўчмас, ёрқин из қолдирди.

Халқимиз ўз истиқлолининг тарихан қисқа муддат — 25 йилда эришган барча ютуқ ва марраларини ҳақли равишда буюк Юртбошимиз номи билан боғлайди ва улуғвор бунёдкорликларини шу беназир Йўлбошимизнинг беки-ёс хизматлари деб билади. Бугун юртимизда амалга оширилаётган кенг ислохотлар ва янгиланишлар туйғайли ватандошларимиз ҳаёти кундан-кунга фаровонлашмоқда. Биринчи Президентимизнинг бундан чорак аср аввал "Ишонинглар, Ўзбекистоннинг келажаги албатта буюк бўлади", деган даъваткор сўзлари ҳаётимизнинг барча соҳаларида ўз ибодитини топаётганини бугунги дорилоним замонда ҳеч ким инкор эта олмайди.

Мустақиллик — ҳеч кимга қарам бўлмасдан, миллий манфаатларимиз, узоқ ва бардавом мақсадларимизни кўзлаб яшаш ҳамда меҳнат қилишдек шарафни берди. Истиқлол берган имкониятлар туйғайли шаҳару қишлоқларимиз замонавий қиёфа касб этди, турмушимиз кун сайин обод ва фаровон бўлиб бормоқда. Тарихан

қисқа муддатда эришган бекиёс ютуқ ва марраларимиз жаҳон миқёсида кенг эътироф топди. Собиқ тузум даврида бизни билмаганлар, биз ҳақимизда эшитмаганлар ҳам бугун фаровон турмушимизга ҳавас қилмоқда.

Халқаро миқёсда катта нуфузга эга бўлган Жаҳон иқтисодий форуми рейтингига кўра, Ўзбекистон 2014-2015 йиллардаги ривожланиш якунлари ва 2016-2017 йилларда иқтисодий ўсиш мўлжаллари бўйича дунёдаги энг тез ривожланаётган бешта мамлакат қаторидан жой олган, албатта, барчамизнинг кўнгилмизда фахр-ифтихор уйғотади.

Ўтган йили мамлакатимиз Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Озиқ-овқат ва қишлоқ ҳўжаллиги ташкилоти (ҲАО)га аъзо давлатларнинг озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш соҳасида Мингйиллик ривожланиш мақсадларига эришгани учун бериладиган мукофотида сазовор бўлган 14 та давлатдан бири сифатида эътироф этилди.

Айниқса, дунёда ўхшаши кам бўлган Сурғил газ-ким комплекс, Ангрен-Поп темир йўлидаги дунёда узунлиги бўйича ўн учин-

Ғурур

МИЛЛИЙ МЕРОСИМИЗ НАМОЙИШИ

Миллий маданиятимиз хазинасига айланган санъат асарларини бугун дунёнинг исталган музейи, галерея ва коллекциясида учратиш мумкин. Ўзбек санъатининг етук намояндалари, моҳир усталар, кўли гул хунармандлари истеъдодли рассомлар яратган ижодий ишлар ҳаммаша дунё эътиборида. Москвадаги декоратив ва халқ амалий санъати музейида очилган "Ўзбекистон маданий мероси хазинаси" бадиий кўргазмаси кенг жамоатчилик, турли мамлакатлардан ташриф буюрган ижодкорлар, муҳлис мутахассисларда қизиқиш уйғотмоқда.

Мазкур бадиий кўргазма музей фаолиятида ҳозирга қадар Ўзбекистон санъатига бағишланган энг катта ижодий намоишга айланганини алоҳида таъкидлаш лозим. Бешта залдан жой олган экспонатлар орасида ёғоч ўймакорлиги, қандакорлик, зардўзлик ва заргарлик буюмлари, миниатюра, рангтасвир ҳамда графика асарлари, миллий либослар, сопол буюмлари мусиқа асбоблари, бир сўз билан айтганда, ўзбек санъати тарихи, индивидуал хусусиятлари ва ривожланиш босқичлари ҳақида кенг маълумот бе-

рилиб, сарғиш, очик қизғиш ранглар кўп ишлатилганини кўради. Бу жиҳат томошабинларга ҳар бир мактабга хос анъаналар, образли ва декоратив ечимлар мазмунини чуқур англаш имконини беради.

Кўргазманинг энг қизиқарли қисмига айланган рангтасвир, графика, хайкалтарошлик асарлари экспозицияси Третьяков галереяси томонидан тақдим этилган. Унда томошабинлар ўтган асрда юртимизда ижод қилган машҳур рассомлар мўйқаламига мансуб дурдона асарлардан баҳраманд бўлишди. Р.Аҳмедовнинг "Қашқадарёлик аёл", "Тикучи", Ҳ.Тансиқбоевнинг "Бурчмулла", "Яшил либосли аёл", А.Волковнинг "Пахта кўтарган қиз", "Чойхона", Н.Кашиннинг "Богда", Д.Карамановнинг "Пушти либосли аёл. Самарқанд", Н.Қорахоннинг "Бухоро тим бозори", В.Еремяннинг "Регистонда", "Кулол растасида" сингари картиналари ватанимизнинг гўзал манзаралари, халқимиз ҳаёти, турмуши ва маданияти ҳақида ҳикоя қилади. Уларда қўлланган услуб ва ёндашувлар ранг-баранг. Масалан, П.Бенковнинг "Хивалик қиз" суратида импрессионистларга хос нур-соя ўйинлари устуворлик қилса, Ю.Талдиннинг "Шо-

Ўзбекистон ва жаҳон

химардондаги чойхона", "Самарқанддаги нон бозори" асарларида мумтоз рангтасвир таъсири сезилади. К.Петров-Водкиннинг "Самарқанд" туркумидаги график ишлари (Т.Таиров коллекциясида) ҳам томошабинларни бефарқ қолдирмаслиги аниқ. Кўргазмадан ўрин олган Федосинко, Мстёры, Холуя, Жостова сингари

рувчи нодир ишларни учратасиз. Уларни шартли равишда уч йўналишга: амалий санъат намуналари, миллий санъатимизга хос сюжет ва безаклар асосида ишланган буюмлар, рангтасвир ҳамда графика асарлари ажратиб мумкин. Экспонатларнинг салмоқли қисми XIX аср охири ва XX аср бошларига тегишли. Улар орасида 1937 йили Парижда ўтказилган Бутунжаҳон кўргазмасида катта эътироф қозониб, бутун Европага овоза бўлган Бухоро заргарлик артелининг нафис ишлари, Тошкент бадиий ишлаб қириш ўқув марказининг сопол буюмлари, XIX асрга оид офтоба, чойдиш, олти ва саккиз бурчакли ўриндиқ ҳамда бошқа ноб буюмлар бор.

Маълумки, ўзбек халқ амалий санъати турли мактабларга бўлинади. Кўргазмада бу жиҳатга алоҳида эътибор берилган. Масалан, сопол буюмлари бўлимидаги лаганлар Марғилон, Риштон, Тошкент, Самарқанд ва Бухоро, Шаҳрисабз мактаблари анъаналарини мужассам этиб, Т.Миралиев, Т.Қамол, А.Акрамов, Р.Эгамбердиев сингари машҳур кулолларнинг ишларини солиштириш имконини яратади. Миллий либослар ва гул каштачилиги бўлими билан танишган муҳлислар Тошкент сўзаналари фонидида оқ ранг устулик қилиб, нақшлар ораси очкилиги ва ҳошияларнинг нафислигини, Самарқанд сўзаналарида қизил ҳамда қора ранглардан кенг фойдаланиб, умумий композицияга алоҳида эътибор қаратилиши, нақшларда турфа гуллар ифодаланишини, Сурхондарё-Қашқадарё воҳасига хос сўзаналарда эса нақшларнинг ҳажман катталиги, қўёш, танбур каби шаклларга урғу

бадиий хунармандчилик марказларида XX асрнинг 30-йилларида яратилган маҳсулотлар ҳам эътиборга молик. Қўтича, патнис сингари буюмлар юзасида халқимиз ҳаёти, урф-одат ва анъаналари билан боғлиқ сюжетли миниатюралар, безаклар маҳорат билан акс эттирилган. М.Нестеровнинг "Ипак матога безак бо-саётганлар", А.Кругликовнинг "Ўзбеклар. Газета муголааси", И.Семеновнинг "Ўзбеклар чойхонада" сингари ранг-баранг мавзудаги тасвирий ишлари мисолида ўзбек мотивлари рус рассомлари томонидан ўзига хос талқин қилинганига ғувоҳ бўламиз. Мўйқалам соҳиблари халқимиз турмуши, урф-одатларини ақиндан ўргангани, айни пайтда ўзбек санъатига хос анъаналар ижодкорларни янги изла-нишларга қорлагани ақол кўзга ташланади.

Хулоса қилиб айтганда, "Ўзбекистон маданий мероси хазинаси" кўргазмаси доирасида миллий санъатимизга оид ноб, ранг-баранг асарлар кенг доирада ва қизиқарли намоиш этилган. Ушбу кўргазма музей ташаббуси билан МДХ давлатлари доирасида ўтказиш режалаштирилган "Ҳамдўстлик мероси. Келажак учун анъаналар" ижодий лойиҳасининг дебочаси бўлди. Олдинда томошабинларни ўзбек санъатига бағишланган янги намоишлар қутиб тургани аниқ. Бу каби тадбирлар миллий маданиятимизга қизиқиш ва эътиборни кучайтириш билан бирга, ижодий ҳамкорлик, дўстлик алоқаларини янада мустаҳкамлашга ҳам хизмат қилади.

Ақбар ЭҒҒАШЕВ, санъатшунос

УСТОЗ ВА ШОГИРД ИТАЛИЯГА БОРАДИ

Бугунги кунда кўплаб истеъдодли ёшлар республика ва халқаро миқёсда ўтаётган нуфузли кўрик-танловларда юқори натижаларни кўлга киритиб, юртимиз санъатини жаҳон сахналарида намоиш этаётгани ҳаммамизга фахр бағишлайди. Ёшларимизнинг бундай ютуқларга эришишида, шубҳасиз, устоз-ўқитувчиларнинг ҳам ҳиссаси бор. Зеро, устоз шогирдида нафақат касбий билим беради, балки ёш қалбда она Ватанга, эл-юртга меҳр-муҳаббат туйғулари шакллантиришда, одоб-ахлоқ тарбиясида ҳам ота-она билан бирдек масъул бўлади.

Пойтахтимиздаги республика ихтисослаштираш мактаб-интернат ўқитувчиси, моҳир чангчи Сардор Ниғматов ўз касбини жон-дилидан севган, фидойи устозлардан бири. Унинг республика ҳамда чет элдаги кўрик-танловларда ўзбек миллий мусикасининг тароватини муносиб намоиш этиб келаятган қобилиятли ўқувчилари талайгина. Шулардан бири, 6-синф ўқувчиси Иzzатжон Тошкенбоевнинг ижро маҳорати нафақат мамлакатимизда, балки хорижда ҳам мутахассислар ва шинавандалар эътирофига сазовор бўлди. Ёш чангчи ўтган йилнинг май ойида Қозғистоннинг Қарағанда шаҳрида бўлиб ўтган халқаро танловда иккинчи ўринни эгаллаган бўлса, шу йил июн ойида Италиянинг Пезаро шаҳрида ўтган XIII халқаро ёш мусиқа ижрочилари танловида биринчи ўрин соҳиби бўлди.

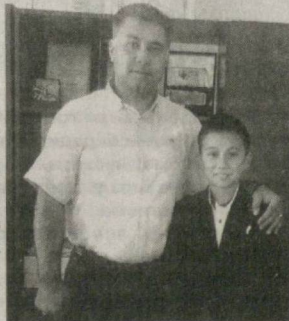
И.Тошкенбоевнинг ижро маҳорати италиялик мутахассисларга манзур бўлгани сабабли август ойида композитор Ж.Россинига бағишланган фестивалга таклиф этилди. Фестивалда жаҳон классик куйлари билан бир қаторда ўзбек миллий халқ куйларимизни моҳирона ижро этган Иzzатжон тадбир иштирокчилари ва муҳлислар олқишига сазовор бўлди.

Мамлакатимиз мустақиллигининг 25 йиллик байрами арафасида устоз ва шогирд учун яна бир қувончли хабар келди. Ватан давлати уларни Италиянинг РАИ телевидениеси юбилей концертида иштирок этишга таклиф қилди. Бетақор тарихий обидалар ва минглаб италиялик муҳлислар қўрғовида ёш ижрочи асарларни ҳам техник, ҳам бадиий жиҳатдан маромига етказиб ижро этди.

— Албатта, барча уюқларим замирида устозим Сардор Ниғматовнинг хизмати бор, — дейди И. Тошкенбоев. — Фақат мен билан эмас, бошқа шогирдлари билан ҳам эрнимай шуғулланадиган бор билим ва маҳоратини биздан аямайди. Шогирднинг имкониятларини фақат устоз ҳис қилади ва юзага чиқаради.

Мамлакатимизнинг Биринчи Президенти Ислам Каримов бошлаб берган таълим, санъат ҳамда оммавий спортни ривожлантириш бўйича Фармон ва қарорлар ижроси бугун ўз самарасини бермоқда. Сардор Ниғматов сингари ўз касбининг фидойиси бўлган устоз-мураббийлар бор экан, ёшларимиз юртимиз нуфузини дунё узра баланд кўтараверядилар.

Мафтуна УМАРОВА, Консерватория магистранти

ВАТАН ШАЪНИ УЧУН

Хушхабарнинг қаноти бўлади, дейишади. Паралимпиячиларимизнинг мусобақалар жараёнида кетма-кет кўлга киритган ғалабаларини кўриб ҳамюртларимиз ҳар куни бир-бирини қутлагани сир эмас. "Қўрдингизми, бугун Ўткиржон олтин медал билан тақдирланди", "Фотимахон сузиш бўйича иккинчи медални кўлга киритди. Яна жаҳон рекордини янгилади"...

Яқинда Бразилияда ўтказилган Ёзги олимпия мусобақасидаги спортчиларимизнинг кўрсатган жасорати барчамизни янада руҳлантирди. Паралимпиячиларимизнинг иштирокини ҳам ўзгача фахр ва гурур, андак ҳаяжон билан телевизор қаршисидан жилмай кузатиб бордик. Чунки мусобақадан уч юз нафардан ошқ спортчи билан қатнашган мамлакатлар ҳам бор эди. Аммо 32 нафар спортчи билан қатнашиб 31 медални кўлга киритган Ўзбекистон делегацияси медаллар жамғариш борасида 96,8 фоиз натижа билан XV Паралимпия ўйинларида энг яхши кўрсаткични кўлга киритди.

"Спорт фарзандларимизнинг характери тоблайди, қалбида ўз халқи, юрти билан фахрланиш туйғуларини шакллантиради." "Ҳеч нарса мамлакатни спортчилик дунёга тез танита олмайдми." Аллақачон барча ёшларимизнинг онгу шуурини банд этган Биринчи Президентимиз Ислам Каримовнинг ушбу давлаткор сўзлари бугун ўз исботини топиб турибди.

Ҳа, яқиндагина Рио-де-Жанейро шаҳрида ўтказилган ёзги Олимпиада ўйинларида спортчиларимиз эришган ғалабаларнинг надиҳаси "совумай" туриб Паралимпия ўйинларида атлетларимиз жасорат, мардлик, шижоат намуналарини кўрсатдилар. Уларнинг байроғимизни елкасига ёпиб чопганини кўрганимизда ўз халқи, юртимиз билан қанчалар фахрланишимизни ҳис қилдик. Биз ҳам уларга қўшилиб ғолиблик завқини туйдик. Бугун спорт болаларни нафақат жисмонан, балки руҳан чиниктиришни аёвсиз "жанг"лар орқали кўрдик, кузатдик.

Ёш спортчиларимиз ўз маҳорати, азму шижоатини намоён қилиб юртимизнинг обрў-этиборини янада юксалишига ҳисса қўишди. 8 олтин, 6 кумуш, 17 бронза — жами 31 медал билан Марказий Осиё давлатлари орасида биринчи, МДХда иккинчи, Осиёда Хитой ва Эрондан сўнг ўчинчи погонани эгаллади. Алоҳида спорт турлари бўйича Олимпиадачиларимиз бошлаб берган аънанани паралимпиячиларимиз давом эттириб, дзюдо бўйича полвонларимиз 3 олтин, 1 кумуш ва 6 бронза билан, ҳатто

спорт ўйинларининг йилдан-йилга нуфузи, салоҳияти ошиб бораётганини айтмайсизми. Ушбу тизим фарзандларимизни чиниктирмакда, жамоа бўлиб ҳаракат қилишга, ғалабага интилишга, мағлубликдан тўғри хулоса чиқаришга ўргатмоқда. Спортни ривожлантиришга йўналтирилган бундай сазй-ҳаракатлар туфайли спортчида менинг Ватаним, менинг юртим — гурурим, фахрим деган ту-

спорт ўйинларининг йилдан-йилга нуфузи, салоҳияти ошиб бораётганини айтмайсизми. Ушбу тизим фарзандларимизни чиниктирмакда, жамоа бўлиб ҳаракат қилишга, ғалабага интилишга, мағлубликдан тўғри хулоса чиқаришга ўргатмоқда. Спортни ривожлантиришга йўналтирилган бундай сазй-ҳаракатлар туфайли спортчида менинг Ватаним, менинг юртим — гурурим, фахрим деган ту-

спорт ўйинларининг йилдан-йилга нуфузи, салоҳияти ошиб бораётганини айтмайсизми. Ушбу тизим фарзандларимизни чиниктирмакда, жамоа бўлиб ҳаракат қилишга, ғалабага интилишга, мағлубликдан тўғри хулоса чиқаришга ўргатмоқда. Спортни ривожлантиришга йўналтирилган бундай сазй-ҳаракатлар туфайли спортчида менинг Ватаним, менинг юртим — гурурим, фахрим деган ту-

спорт ўйинларининг йилдан-йилга нуфузи, салоҳияти ошиб бораётганини айтмайсизми. Ушбу тизим фарзандларимизни чиниктирмакда, жамоа бўлиб ҳаракат қилишга, ғалабага интилишга, мағлубликдан тўғри хулоса чиқаришга ўргатмоқда. Спортни ривожлантиришга йўналтирилган бундай сазй-ҳаракатлар туфайли спортчида менинг Ватаним, менинг юртим — гурурим, фахрим деган ту-

спорт ўйинларининг йилдан-йилга нуфузи, салоҳияти ошиб бораётганини айтмайсизми. Ушбу тизим фарзандларимизни чиниктирмакда, жамоа бўлиб ҳаракат қилишга, ғалабага интилишга, мағлубликдан тўғри хулоса чиқаришга ўргатмоқда. Спортни ривожлантиришга йўналтирилган бундай сазй-ҳаракатлар туфайли спортчида менинг Ватаним, менинг юртим — гурурим, фахрим деган ту-

спорт ўйинларининг йилдан-йилга нуфузи, салоҳияти ошиб бораётганини айтмайсизми. Ушбу тизим фарзандларимизни чиниктирмакда, жамоа бўлиб ҳаракат қилишга, ғалабага интилишга, мағлубликдан тўғри хулоса чиқаришга ўргатмоқда. Спортни ривожлантиришга йўналтирилган бундай сазй-ҳаракатлар туфайли спортчида менинг Ватаним, менинг юртим — гурурим, фахрим деган ту-

шунчалар шакллана бошлайди. Спортнинг ҳар қандай турида икки томон ўз орини ўйлайди. Юрт шаънини ўйлаб фидоийлик қилган одам эса ғалаба қозонади. Демакки, ўз шаъни, ўз обрўси учун кураша оладиган инсон юрт, Ватан шаъни учун ҳам кураша олади. Зарур бўлса Ватан учун, юрт ҳимояси учун жонини фидо қилишдан ҳам қайтмайди. Биз Бразилиядаги мусобақалар орқали Ватан шаъни учун курашган, том маънода ор талашган фарзандларимизни кўрдик.

Шунда билдикки, спорт инсонни нафақат жисмонан бақувват қилади, балки маънавий баркамолликка ундайди. Спорт сўзи шаън, обрў, мардлик, ватанпарварлик, соғломлик деган иборалар билан уйғунлашиб кетади.

Ватанин шарафласанг, Ватан ҳам сени шарафлайди. Куни кеча паралимпиячиларимизнинг иштироки, кўрсатган жасорати ва матонати муносиб баҳоланди. Улар ўз ғалабаларига яраша пул мукофотлари ҳамда Ўзбекистон Миллий олимпия қўмитаси ҳузуридаги Олимпиячиларни қўллаб-қувватлаш жамғармаси томонидан сотиб олинган "Малибу" маркали енгил автомо-

биллари билан тақдирландилар. Алломиш, Жалолиддин Мангуберди, Амир Темур сингари буюк аждодларнинг, мустақиллигимизнинг Бош Меъмори Ислам Каримовдек матонатли зотларнинг гурур ва шижоати музаффар фарзандларимизни қўллаб тургани шак-шубҳасиздир.

Барно СУЛТОНОВА

КЮДЗО КАТОНИНГ МЕХР ПАЙВАНДИ

Кюдзо КАТО

Шу йилнинг 12 сентябр куни Сурхондарё вилоятида машҳур археолог олим, Япония миллий этнология музейининг фахрий профессори, "Дўстлик" ордени соҳиби, Термиз шаҳрининг фахрий фуқароси Кюдзо Като 94 ёшида вафот этди.

Ўзбекистон ҳақидаги қўллаб-қувватлаш муаллифи бўлган япон профессори мамлакатимизнинг яқин дўсти эди. У ўзбек халқини севарди, шу боис мамлакатимизни ўзининг иккинчи Ватани дея тилга олар эди. Утган асрнинг 60-йилларида биринчи мартаба Ўзбекистонга келган Кюдзо Като ўлкаимизнинг кўна тарихига катта қизиқиш билдирди ва мамлакатимизнинг Япония билан кўп қиррали ҳамкорлигини фаоллаштириш тарафдори бўлди.

У 25 йилдан кўпроқ давр мобайнида Ўзбекистон Фанлар академияси ва бошқа илмий институтлар билан яқин

Умрбоқий сиймолар

ҳамкорликда иш олиб борди, турли лойиҳаларда қатнашди, Сурхондарё вилоятида (Далварзинтепа, Қоратепа, Холчаён, Фаёзтепа) археология қазилмаларини олиб борди. Ўзбекистон тарихи бўйича мактаб дарсликларида ҳам унинг сидқидиллиги ва ғайратли ишлари ҳақида ҳикоя қилинади.

К.Като илмий фаолиятининг асосий натижалари олим қаламига мансуб "Жанубий Ўзбекистоннинг узок ўтмиши" ва "Далварзинтепа шаҳарчаси" номли китобларда ўз ифодасини топган. Уларда археолог Марказий Осиё ҳудудида илк буддавийлик тарқалишининг тарихи ҳақида ҳикоя қилади. Шунингдек, Термиз шаҳрининг фахрий фуқароси "Буюк Ипак йўли чорраҳасида", "Евроосиё цивилизацияси бўйлаб саёҳат", "Ўрта Осиёнинг машҳур одамлари" сингари илмий ишларнинг ҳам муаллифи ҳисобланади.

Оқоридиганлар билан бирга, Като жаноблари Японияда Ўзбекистонга бағишланган қўллаб-қувватлашлар, кўна ўзбек турар жойлари макетлари, миллий либослар, рўзгор буюмлари намоёиш этилган турли кўргазмаларни ташкил этгани ҳолда икки мамлакат маданиятлари ўртасидаги ўзаро бир-бирини тўғри тушуниш муносабатлари янада чуқурлаштириш ишига қўмаклашди.

Шуни ҳам қайд этиш зарурки, Ўзбекистоннинг Биринчи Президенти Ислам Каримов К.Катонинг салмоқли илмий фаолиятини бир неча мартаба тилга олган. Масалан, 2014 йилнинг 15-16 май, Самарқанд шаҳрида бўлиб ўтган "Ўрта асрлар Шарқ алломалари ва мутафаккирларининг тарихий мероси, унинг замонавий цивилизация ривожидagi роли ва аҳамияти" мавзусидаги халқаро конференция чоғида давлатимиз раҳбари ушбу япон профессори минтақамизнинг йирик тадқиқотчиси ҳисобланишини, унинг илмий фаолияти Марказий Осиё тарихи, этнографияси, археологияси ва санъатининг биз учун номалъум бўлган саҳифаларини очишга ёрдам берганини алоҳида қайд этиб, миннатдор ўзбек халқининг хурмат ва эҳтирomini билдирган эди.

Ушанда Ислам Каримов "Унинг Буюк Ипак йўлини, Бактрия давлатини ўрганишга бағишланган ишлари, шунингдек, 1989 йилдан буён Сурхондарё вилоятининг кўна Далварзинтепа ва Қоратепа шаҳарлари ўрнида олиб бораётган археологик тадқиқотлари, Амир Темур, Мирзо Улуғбек, Мирзо Бобур ва Марказий Осиёнинг бошқа улуг мутафаккирлари асарларини япон тилига қилган таржималари бизнинг улкан минтақамиз тарихи ва маданияти ҳақидаги билимларни жаҳон мулкига айлантириш имконини берди", дея таъкидлаган эди.

Ўз навбатида, профессор К.Като кўрсатилаётган ғамхўрлик ва қўллаб-қувватлашлар учун Ўзбекистоннинг Биринчи Президентига доимо миннатдорлик билдиргани баробарида мамлакатимизда илм-фан намоёндалари учун қулай муҳит яратилгани ҳамда уларга илмий тадқиқотлар олиб боришлари учун кенг имкониятлар берилганини ҳамма эътироф этган.

"Мен японман, Ўзбекистонни ўзимнинг иккинчи Ватаним, деб ҳисоблайман ва бу мамлакат фахрий фуқароси ҳисобланишим билан фахрланаман. Хурматли Президент Ислам Каримов менинг камтарона меҳнатимни юқори баҳолаб, мени "Дўстлик" ордени билан мукофотлади. Ҳаётимнинг катта қисми ушбу табарруқ заминда ўтганидан бахтлиман", дея таъкидлаган эди К.Като.

Халқимизнинг бебаҳо тарихий-маданий меросини ўрганиш ҳамда Ўзбекистон ва Япония ўртасидаги самарали муносабатларни ривожлантиришга япон профессорининг қўшган ҳиссаси ўлкамиз тарихига олтин ҳарфлар билан ёзилади, унинг илмий ишлари эса бутун дунёнинг кўпдан-кўп авлодлари томонидан катта қизиқиш билан ўрганилади.

"Жаҳон" АА

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛИНАДИ

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ва "Ижод" жамоат фонди "Соғлом она ва бола йили" Давлат дастурининг ижроси бўйича ва Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг 25 йиллиги муносабати билан ҳозирги замон адабиётимиз ривожига муносиб ҳисса қўшган устоз шоирларнинг, айна пайтда шеърятимизнинг бугунги фаол ва пешқадам вакиллари, шунингдек, ёш ижодкорларнинг она ва болага бағишланган шеърларидан таркиб топган "Ўзбек фақат онам дейди, болам дейди" номли китобни нашр этиш учун танлов эълон қилади.

Нашр кўрсаткичлари:

Китобнинг бичими: 84x108 1/32, рангли қаттиқ муқовада, форзац рангли, матн оқ-қора ранг ва офсет қоғозда, ҳажми — шартли 16 босма табоқ, Адади 1000 дона.

ТАНЛОВГА ҚУЙИДАГИ ХУЖЖАТЛАР КЎРСАТИЛИШИ ШАРТ:

- 1.Босмахона хизматини амалга ошириш ҳуқуқини берадиган лицензия(рухсатнома) нусхаси.
- 2.Картотека қарздорлиги тўғрисидаги маълумотнома.
- 3.Нархларни асословчи смета ҳисоб-китоблари.
- 4.Танловда иштирок этиш тўғрисидаги ариза(эркин шаклда).

Буюртмачи манзили:

Тошкент шаҳар, Ўзбекистон шоҳ кўчаси, 16 а-уй.Телефонлар: 239-27-88; 239-26-91; Факс: 245-66-95.

Ўзбекистон давлат Санъат ва маданият институти бўш иш ўринларига танлов эълон қилади.

"Миллий қўшиқчилик", "Фольклор ва этнография", "Қўғирчоқ театри санъати", "Информатика ва табиий фанлар", "Эстрада ва оммавий томошалар режиссёрлиги", "Овоз режиссёрлиги ва операторлик маҳорати" кафедраларига кафедра мудири, "Муסיқали, драматик театр ва кино санъати" кафедрасига профессор (1), доцент (1), катта ўқитувчи (1), "Санъатшунослик ва маданиятшунослик" кафедрасига ўқитувчи (1), "Вокал" кафедрасига ўқитувчи (1), "Информатика ва табиий фанлар" кафедрасига ўқитувчи (1)

ТАНЛОВДА ИШТИРОК ЭТИШ УЧУН ҚУЙИДАГИ ХУЖЖАТЛАР ТАҚДИМ ЭТИЛИШИ ЛОЗИМ:

- ректор номига ариза;
- ишловчининг шахсий варақаси;
- маълумоти, илмий даражаси, илмий унвони ҳақидаги диплом нусхалари;
- паспорт нусхаси;
- илмий ишлар рўйхати (илмий котиб томонидан тасдиқланган ҳолда);
- малака оширганлиги тўғрисида гувоҳнома нусхаси;
- меҳнат дафтарчаси нусхаси.

Хужжатлар эълон чиққан кундан бошлаб 1 ой давомида қабул қилинади.

Манзил: 100164, Тошкент шаҳар, Яланғоч даҳаси, 127-а уй.

Телефонлар: 230-28-02; 230-28-11.

Ўзбекистон Бадий академияси ва Қорақалпоғистон Бадий ижодкорлар уюшмаси уюшма аъзоси, Ўзбекистон Бадий академияси академиги, Ўзбекистон Республикаси Санъат арбоби

Жалдасбек КУТТИМУРАТОВнинг

вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Бадий академияси, Бадий ижодкорлар уюшмаси, Ёзувчилар уюшмаси ва "Ижод" жамоат фонди уюшма аъзоси

Тилаб МАХМУДОВнинг

вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур таъзия изҳор этади.

Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат Ўзбек тили ва адабиёти университети жамоаси Ўзбек филологияси факултети ўқитувчиси Сарвиноз Расуловага отаси

Садат РАСУЛОВнинг

вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

МУАССИС:
ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР
УЮШМАСИ

ҲОМИЙ:
"МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИ"
АКЦИОНЕРЛИК
КОМПАНИЯСИ

O'zbekiston
adabiyoti va san'ati

Манзил: Тошкент — 100083, Матбуотчилар кўчаси, 32
Қабулхона — 233-52-91
Котибият — 233-49-93

Танқид ва адабиётшунослик бўлими: 233-58-86 Санъат бўлими: 233-56-40
Ижтимоий ҳаёт бўлими: 233-57-42 Назм ва наср бўлими: 233-58-60

Бош
муҳаррир
Сирожидадин
САЙИД

Тахририятга келган қўлёзмалар таҳлил этилмайди ва муаллифларга қайтариб берилмайди. Муаллифлар фикри тахририят нуктаи назаридан фарқланиши мумкин.

Масъул котиб — Асрор СУЛАЙМОНОВ
Навбатчи муҳаррир — Азизхон ИМОМОВ
Саҳифаловчи — Зафар РЎЗИЕВ

«ЎЗБЕКИСТОН» нашриёт-матбаа ижодий уйи босмахонаси.
Босмахона манзили: Навоий кўчаси, 30-уй

Босишга топшириш вақти — 20.00. Босишга топшириш — 21.06

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 26.11.2014 йил 0283-рақам билан рухсатга олинган. Адади — 3685. Буюртма S — 7061. Ҳажми — 3 босма табоқ А-2. Нашр кўрсаткичи — 222. Ташкилотлар учун — 223. 1 2 3 4 5 6

ЖУМА КУНЛАРИ
ЧИҚАДИ.

СОТУВАДА НАРХИ
ЭРКИК.

ISSN 2181-614X

